

Muusikaaleht

PROF. J. PAULSEN

NR. 2

VEEBRUAR

1939

Helikunstnike adresse:

- Arder, A.**, konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Vismari 17-a—11.
- Avesson, Elsa**, klaverisolist, saade, Vabriku 23—1, tel. 432-21.
- Brauer, Evald**, konservatooriumi õpetaja. flöödi- ja teooriatunnid. Valdeki tän. 74, Nõmme.
- Brinkmann, Kurt**, viiulikunstnik, tunnid. Kesk-Kalamaja 7—1.
- Gents, Harry**, klaverisolist, klaveriõpetaja. muusikateooria, S. Tatari 10—12, tel. 425-74.
- Hellat-Lemba, L.**, konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.
- Indra, Paul**, Rulkoviuse 26—10, tel. 426-20.
- Järv, Ida**, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Harju 29—4.
- Koha, Tekla**, Riigi Ringhääling, Vismari tn. 26—7.
- Kõrb, Aino**, pianist, Weizenbergi tn. 15—1, tel. 301-08.
- Liiv-Pürgve, Alviine**, klaveriõpetaja, Õle tn. 6—11, tel. 478—97.
- Meri, Andrei**, konservat. fagotiklassi õppejõud, „Estonia“ teater.
- Tamm, Aino**, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—30, tel. 302-40.

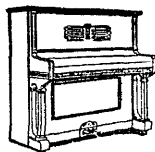
Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Narva mnt. 56—5.

Tobias, Silvia, harfikunstnik, konservatooriumi õpetaja.

August Permunn, O.-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna Konservatooriumi klaverimeister ja- häälestaja. Tallinn, Gonsiori 43—2, tel. 320-51.

Muusikamuseum:

Müürivahe tn. 12, avatud: pühap., teisp., neljap. kella 12—14.

Klaveritööstus

K. Saar

Liivalaia 64

Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

pianiinosid.

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks—ostud ja soovitusused muusikatundjailt.

MUUSIKALEHT

1939. XVI. AASTAKÄIK
ÜHES NOODILISAGA

E. L. L. liikm. — aastas	Kr. 2.50
Teistele	„ 3.—
Välismaale	„ 4.50
E. L. L. liikm. poolaastas	„ 1.25
Teistele	„ 1.50
Välismaale	„ 2.30

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VAS-
TU KÖIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE ADDRESS:
TALLINN, LAI TÄN. 11. TELEFON 431-82

SISUKORD:

- Kas meie vajame välisdirigente.
Ed. Visnapuu.
- Meie puhkpilliorkestrite praegune olustik. Elm. Luts.
- M. Härma austamiskontsert „Estonias“, M. K.
- Prof. J. Paulsen'i 60 a. sünnipäevaks. V. Alumäe.
- Pisut vestlust prof. J. Paulsen'iga. M. K.
- Emil Ruber 50-aastane. J. Aavik.
- Muusikamuseum viis aastat avatud. Aug. Pulst.
- Ooper ja kontserdid.
- Mitmesugust.

muusikaline

ED. VISNAPUU

Kas meie vajame alalisi välisdirigente

Juba mõnd aega on meil peetud arutlusi küsimuse ümber, kas mitte siduda orkestriala tegevuse arendamist välisdirigendi kutsumisega. See juhataja siis pidavat siin rajama põhjalikud alused ja looma vajalised traditsioonid ning kasvatama pääle noori jõude edaspidiseks tööks. Nüüd hiljuti koguni teati kinnitada, et Riigi Ringhääling olevatki teinud otsuse välisdirigendi palkamiseks.

Märkigem kohe, et säärased kavatsused on suures osas vildakad niihästi sisuliste tarviduste kui ka aineliste võimaluste seisukohalt. Esiteks ühe dirigendi tegevus tähendab ju meil kindla omakunstilise programmi läbiviimist, teiseks me ei suuda siia meelitada mingit esmajärgulist jõudu.

Kas on kujutletav, et keegi kuulus, staažiga välisdirigent asuks meil tegevusse aastaks või paariks ja laseks endale tasuta meie kandejõu kohaselt? Tõelised suurused säärasteks aegadeks siia ei tule kunstilise huvi mõttes — ning rahaga ahvatlemiseks puuduvad võimalused.

Kui palkame nüüd ametisse mingi kesk-pärase jõu, mida oleme siis saavutanud? Kellel tavalistes tingimustes on küllalt hea väljastpoolt ajutiseks kohti vastu võtta, seda ei vajata ju nii väga tema koduski. Säärasel puhul aga meie omad dirigendid suudavad temaga alati oskustes võistelda — ja koguni ületadagi.

Oletame siiski, et saaksime siia mingi ime läbi orkestrijuhhi, kes seisaks kõrgel

võimiste tasemel ning suudaks dirigendina vastava ala liikumist edasi viia ansambli- lise küljest kõigiti kujukalt. Enne aga, kui ta suudaks ka meie omakunstilisi nõudeid rahuldada, peaks ta üsna pika aja jooksul siin sisse elama. Asjusse süvenemiseks tal on vaja tunda meie iselaadi ja kultuurilisi sihte. Teda koguni peaks mis- ki kihutama osavõtuks eestlaste endi suu- rest püüdmisest. Kas on see kuigi palju usutav?

Kui meil paarkümmend aastat tagasi käis Vabadussõda, ei hakanud keegi väl- jastpoolt otsima väejuhte — need kõik leiti omast käest. Ja nad ometi tegid as- ja hästi. Tookordsete võitlejate tahtmine ning püüe oli palju suurem, kui seda tohi- takse nõuda võõrastelt inimestelt. Aga nad tegutsesid ju oma elu keskuses ja selle kasuks.

Vaatleme pisut meie muusikalist liikumist üle paarikümne aasta tagasi, kus Tartus korraldati sümfoonilisi kontserte. Siis vähesed eestlased said õppida muusi- ka erialadel — ning sedagi mitte kodu- maal. Ometi leiti eneste keskelt dirigen- did, kes viisid asja edasi hoogsasti, vai- mustusega ja armastusega.

Kui jõudis kätte aeg, moodustati õpeta- jate kaadrid ning kujundati aineliselt ei- millestki muusikakoolid. Vastaval alal hari- duse omandamise võimalused toodi koju kätte ja neid kasutati suure innuga.

Nüüd on juba möödas umbes kaks aas-

takümmed, kui Tartus ning Tallinnas asutati kõrgemad muusikakoolid. Päälinnas oleme isegi välja jõudnud riikliku konservatooriumini vastavate erialadega — koguni dirigendiklassiga. Ja nüüd korraga räägitakse kui tõsiasjast, et Riigi Ringhääling kutsub omale orkestrijuhi välismaalt.

Küsime siis, mida on meil õieti tehtud nooremate jõudude põhjalikumaks väljakujundamiseks dirigendikutse seisukohalt? Neile pole peagu üldsegi soetatud ega pakutud võimalusi tegelikuks rakendumiseks. „Estonia” ja Riigi Ringhääling moodustavad sedavõrd suletud sõõri, et sinna vaevalt saab juure pääseda mõni noorem jõud orkestri juhatamise alal.

Iga tegevus ju nõuab vilumust, ning kogemusi omandatakse ajajooksul. Kas on meil aga vastavate ülesannete jaoks otsitud uusi inimesi, neile loodud võimalusi orkestrijuhi praktika omandamiseks või vähemasti kodunemiseks mõne koosseisu juures?

Tõsi küll, üsna viimastel aegadel on ilmnunud vihjeid sinneroole, et tuntakse juba rahutust dirigentide järelkasvu pärast. Miks ka mitte, kui mõned üksikud inimesed on jäänud tegutsema ülekoormatusega ja uusi vilunud töömehi ei sigine juure niisama isendast. Nüüd juba nagu tuntakse kartust tuleviku ees ning nähakse selle ülilitsaks suletud ringi sisulisi puudusi.

Elu ikka ise otsib kuidagi tasakaalu. Nii ka mitmed meie nooremad muusikategehlased on tunnud huvi orkestri juhatamise kogemustele ja saladustele lähenemiseks. Meie teamegi mitmete kohta, et nad pääle koduste võimaluste kasutamist omal algatusel ja ka jõul on käinud välismaadel tähelepanekutega rikastumise ning oskuste ammutamise otstarbel. Nendest sigineski lisakaadrit, kellele võime näidata kui varumeestele jatkuva ja tiheneva töö puhul.

Üldiselt aga on väga vähe hoolitsetud pinna eest, kust meile peaks võrsuma vajaline uus dirigentide kaader ja mis kasvataks nõuete kohaselt tugevaks ka or-

kestrikunstilise liikumise terves tema ulatuses.

Nii jõuame jälle küsimuse juure, mis keerleb ühe püsiva, eriotstarbelise kontsertorkestri ümber. Selle saamisega on likvideeritud ka kõik tõlgitsusliku rakenduse põhihäädad. Vastava ala tegelastele ja sinneroole püüdjatele — nii mängukui juhikutse huviringist — annab selgust ning tuge süvenevaks töötamiseks juba see asjaolu, et nad näevad kindlaid ülesandeid.

Kui meil on kord alatine filharmoonia-orkester vastava töökavaga, siis esiteks leidub inimesi sellele alale pühendumiseks ja samuti saadakse anda ka võimalusi kujunemiseks ning kogemuste varumiseks.

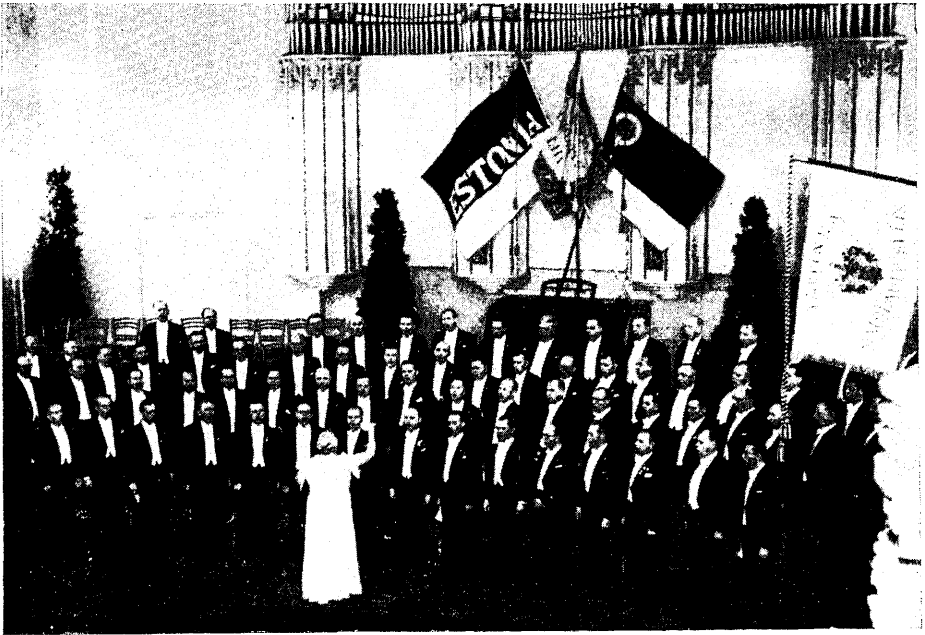
Ütski suurdirigent pole mingi teoreetilise kasvatuse vili. Õigemini nad on end ise üles töötanud. Selleks aga peab leiduma orkestriaparaat annete arendamiseks tegelikkuses. Et mõni välisdirigent suudaks siin imet teha, pole küllalt usutav. Ega ühes temaga avata ometi mingit dirigendiklassi, kuhu jääb käsutusse meil eluliste, jooksvate kunstiliste ülesannete jaoks loodud orkester.

Meil on omalgi kogenud juhatajaid, kes võivad noorematele anda tulusaid näpunäiteid nende praktiseerimise juures. Lastagu ainult päälekasvavaid jõude tegevuspiirkonna lähedale ja tehtagu enne ettevalmistused, et üldse saaks hakata rääkima mingist ala väljakujundamisest.

Kui meil kord juba on oma filharmoonia-orkester vastava põhiprogrammiga ja see töötab meie vajaduste rahuldamisel, siis läheb ka kõik õiget elusäädust mööda. Küll saavad kogenud juhid end avaldada viljakamalt ning samuti jääb ruumi noortele praktiseerimiseks ja ülestöötamiseks. Oleks ebaõiglane praegugi süüdistada ainult meie seniseid dirigente, kes ikka pidid tegutsema tingimustes, milliseid üldsegi ei tunne normaalsete võimalustega kunstimaailm.

Oletame nüüd, et ka meil on loodud kohased alused orkestrikultuuri arendamiseks. Siis üks noor dirigentki saab kasvada tugevaks vilumuselt — ja seda oma-

Miina Härma oma juubelil TMS-i meeskoori juhatamas

Foto Unstalt

kunstilises vaimus. Väljapoole ta läheb juba ainult silmaringi avardama nii repertuaariga tutvumise kui juhatalemises erivarjundite jälgimise otstarbel. Ei maksagi ju muidu enne kusagile minna, kui omal pole aluseid kõige vastuvõtuks.

Mis puutub välisdirigentidesse üldisemas mõttes, siis on väga tervitatav nende külastamine meie orkestri juures. Hääd jõud toovad väärtuslikke eeskujusid — ühe alatise asemel siin näha mitmeid osutub palju kasulikumaks. Nendega võib isegi ju sõlmida kokkuleppeid, et nad peaksid vastava sisuga loenguid asjahuvilistele. Nii saaksime kätte märksa rohkem, kuid jääksime siiski suuremal määral võõraste mõjust sõltumatuks ning iseenesteks.

Meie ei tohi püsida kinni mõtlemises, et teised suudavad individuaalselt enam. See on väärkujutus, teatavate inimeste sissejuurdunud valevaade, mis lihtsalt pidurdab meie loomulikku arenemist. See on võõraste ja meie olude välisest nägemisest

petetud inimeste arvamus, kes asuvad võrdlemistele ilma seesmistest põhjustest otsimiseta.

Kui meil ka mõni dirigent saaks esmaklassiliste orkestritega üht ja sama teost juhatada kümneid kordi, siis võiksime näha, mida siingi suudetakse. Meile aga sääraseid numbrispetsid ei sobigi — aitab sellest, kui neid kohtame külalistena. Meie vajame inimesi, kes suudavad elus teha rohkem — mitmekülgsemat tööd, mis viiks juurtest edasi eesti iseseisvat omakunstilist elu.

Seda saavutame aga siis, kui arendame asju eneste jõuga, usuga oma võimete sisse. Üks võõras orkestrikindral ei aita midagi, kui tal puudub väärtuslik pillivägi. Just vastupidi oleme ise harjunud eimillestki kasvatama välja suuri asju ja seda teeme ka nüüd. Küll tuleb toime meie omagi juhtkond, antagu ainult kätte rohkem võimalusi — ja ärge unustatagu lisamata usaldust.

Meie puhkpilliorkestrite praegune olustik

Ametlikult kuulub praegu Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni 174 orkestrit umbes 2500 mängijaga. Mängijate tõelist arvu on meil raske kindlaks teha. Oieti peaksime arvestama vaid seda arvu, millelt makstakse L. Liidu liikmemaksu. Kuid kogemused näitavad, et liikmemaksu tasumine ei toimu tavaliselt maksimaalselt mängijate arvult.

Samuti ei tule lugeda kõiki 174 orkestrit aktiivseiks liikmeiks, kuna nende hulgas on terve rida selliseid, mis paari aasta eest küll on liikmeks astunud, kuid nüüd juba laiali läinud või varjusurma vaibunud. Lauljate Liidu juhatus on liikmete kustutamise suhtes olnud väga pikameelne, sest tavaline on nähe, et orkestrid ja ka koorid, millised liikmete nimestikust kustutatakse, juba järgmisel aastal soovi avaldavad uuesti liikmeks astuda, nii tekitades tarbetut kirjavahetust.

Umbes viie aasta eest korraldatud ankeedi tulemusena näis meie orkestrite arv ulatuvat 300-ni. Ent ankeedi vastused ei põhinenud tõsioludel, — nimelt paluti kõiki orkestreid üles anda ka teisi temal teada olevaid või tema lähikonnas asuvaid orkestreid, mille tõttu korjus rohkesti selliseid orkestreid, millised tegutsevad mitme nimega, on lagunened või ajutiselt ei tegutse.

Tõenäoline on, et meil tegutseb umbes 200 orkestrit, millised püsivalt koos käivad ning oma ülesandeid täidavad. Seega tuleks meil umbes iga 600 inimese kohta üks orkester ning nende tegevuse diameeter peaks olema umbes 15 kilomeetrit, kuid seda vaid eeldusel, et nad on jagunenud mööda maad ühtlaselt, mida aga kahjaks ei esine.

Siin peitubki üks meie orkestrite olustiku suuremaid ebameeldivusi, et ühes kohas on neid liiga tihedalt, teises aga liiga hõredalt.

Vaadeldes eriti tihedalt asuvate orkestrite küsimust, puutume kokku teise ebameeldivusega: orkestrites valitsevad omavahelised lahkeliid. Korduvalt olemine võinud tähele panna, et vana ja elujõulise orkestri kõrvale äkki tekib uus. Mängijad ja orkestrijuht, orkester ja organisatsioon on läinud omavahel tülli ning selle lahendamiseks leitakse ainukese teena lahkumine ning uue orkestri asutamine, kusjuures päris tavaline

on nähe, et lõhutakse vana orkester, kuid uuest ei saa ka elujõulist üritust.

Lahkeliidide põhjused võivad ju olla erinevad, kuid üks, mis meid eriti huvitab, on rahulolematu orkestrijuhiga. Ning see viib meid kolmanda väga terava küsimuse juure, see on: vajalise ettevalmistusega koorijuhitide puudus.

On küllalt korratud, et meil ei leidu ühtki asutist, milline hoolitseks orkestrijuhitide ettevalmistuse eest. Meie orkestrijuhid enamuses on saanud oma ettevalmistuse vanemal ajal sõjaväe orkestrites mängijaina. See ettevalmistus võib osutada üsna tõhusaks praktilise mängimise seisukohalt, enamasti ta aga on jäänud puudulikuks muusikateoreetilise ja ka üldisest muusikalise intelligentsi seisukohast. Need vanemapõlve mängijad-orkestrijuhid ei oma eelteadmisi muusikalistest algmõistetest, on jäänud püsima omaaegse kusagil „kroonus“ tundma saadud repertuaari juure ning, mis kõige tähtsam, omaaegse nn. „moosekandi“ mentaliteedi juure. Noorpõlv, milline on saanud enam üldharidust, on kasvanud linnas, enam kokku puutunud üldise muusikaarenguga, kas või tänu raadiote, grammofonile ja helifilmile, sageli leiab enda ja sellise koorijuhiga vahel ülesaamatu erinevuse, ei oma sellise koorijuhiga vastu usaldust ega ka poolehoidu. Siis ongi küllalt põhjust, et lahkutakse senisest koorist ja asutakse looma uut.

Kuid alati ei ole uute orkestrite tekkimise põhjuseks ainult lahkeliid mängijate ja juhtide vahel. Viimasel ajal kahjaks olemine võinud tähendada, et organisatsioonid, sageli ka ülemaalsed keskorganisatsioonid, ise asuvad orkestrite loomise alal võistlemale. Selle juures on ilmenud isegi sellist pahet, et on asunud mängijaid ühest orkestrist teise meelitama soodustuste varal. Mis on selle tõeliseks põhjuseks, see jääb sageli arusaamatuks. Tavasetakse ütelda, et selle ja selle organisatsiooni juures tegutsev orkester ei ole küllalt tugev ning ei ole nõus meie organisatsiooni ülesandeid rahuldama, või teeb seda niivõrd kõrge tasu eest, et see meile vastuvõtmatuks osutub.

See olukord on viinud Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni juhatuse mõttele, sõlmida keskorganisatsioonide vahel kindel leping orkestrite asutamise ja mängijate

Miina Härma saabumas oma juubeliaktusele „Estomias“

Foto Unstalu

värbamise alal, ühtlasi kokku leppides ka selles, millistel üritustel iga orkester on kohustatud oma kaasabi andma ja millise korra alusel.

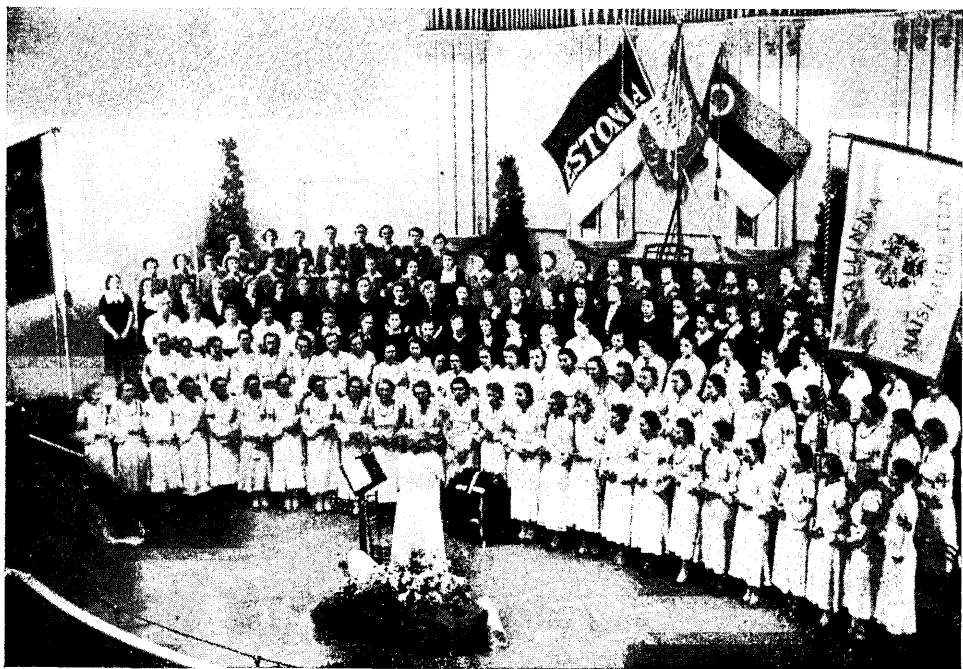
Edasi peatugem meie orkestrites valitseva mentaliteedi juures. Esimeseks ja ühtlasi kohapääl kõige sagedamaks ülesandeks on mäng tantsuks. Meie ju teame ja tunneme, millises õhkkonnas toimub see „lõpuks tants“. Üsna sagedane, eriti maal, on nähe, et siis juba enamus publikust on minetanud sellegi kultuursuse, mis veel valitses ettekannete ajal. On juba suudetud pudelist sangarlikku enesetunnet ammutada, noorrahvas siirdub kurameerimisele, mille puhul omavahelised võitlused osutuvad nagu endastmõistetavaks. Õhk on äärmiselt raske ja tolmune, kära ja trampimine on suur. See üldine nü. „vaimuseisund“ nakatub paratamatult ka orkestrisse, kes tantsuks mängib. Nii näeme ikka veel kõikjal, et orkestrimehed on ühtlasi napsimehed. Minnakse mängima vaid siis, kui saadakse „korv õlut“ või „viinaraha“. Sellises olukorras ja neis tingimuses sooritatud orkestirmäng ei ole enam muusika. Kuid see labasus ei piirdu vaid tantsusaaliga, vaid

kandub edasi ka orkestrialalisse tegevusse. Muude ülesannete vastu kaotatakse huvi, otsitakse vaid võimalusi, kuidas „haltuurasid“ teha.

See mentaliteet on üheks põhjuseks, miks sageli osa mängijaid vanast orkestrist lahkub ning hakkab uut asutama, et siis korralikult musitseerida, — mis aga sageli jääb vaid hääks sooviks, sest orkestri asutamine ja temale nü. „jalgade alla saamine“ ei ole kaugeltki lihtne.

Kuid ühtlasi see mentaliteet on ka põhjuseks, miks meie orkestritesse ei tule noori jõude. Teadlikud olles orkestris valitsevast üldisest meeleolust sageli vanemad ja kasvatajad keelavad noortel poisikestel orkestri tööst osa võtta.

Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni juhatus on oma asutamistest päälle püüdnud võidelda orkestrites ilmnevate korratustega, selleks tehes sunduslikuks orkestri normaalkodukorra sissesäädmise, mis reguleeriks orkestriliikmete, juhi ja organisatsiooni vahelisi suhteid. Samuti on soovitatud kogu aeg pidada orkestri päevaramatut, milles leiaks fikseerimist kõik or-

Miina Härma oma juubelil üldnaiskoore juhatamas

Foto Unstalu.

kestri elus esinev, et nii hää kui halb „viia ajalukku“, kinni naelutada.

Kuid näib, et need ja paljud muud keskuste tulevad korraldused ei suuda idanema hakata, kui kohapääl puudub vastav pind. Nii tuleme ikkagi jälle ja jälle tagasi orkestrijahi isiku juure, kuna just tema on see, kes suudab või ei suuda orkestri arenemist rajada otstarbekusele, positiivsusele ja korrale..

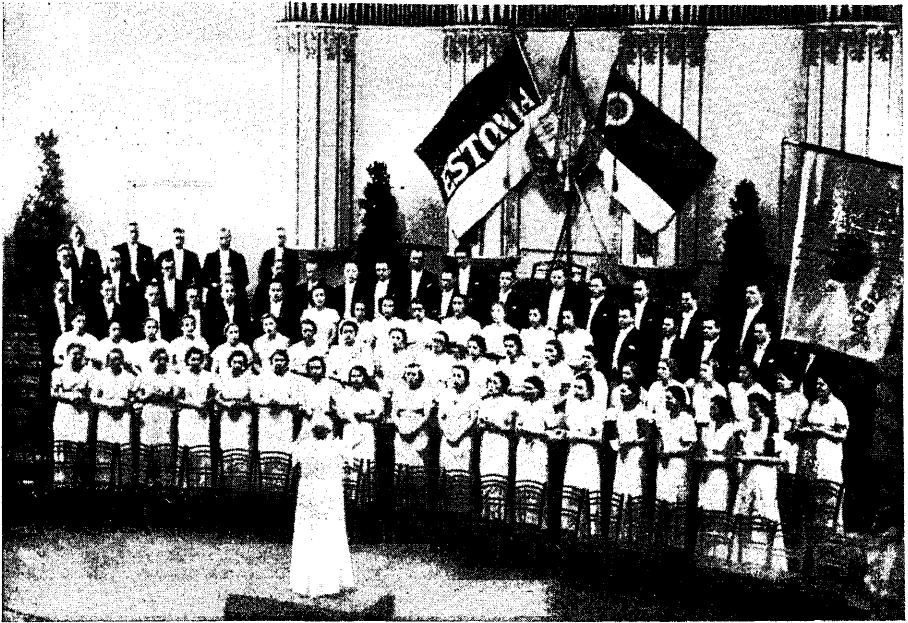
Praegu on Puhkpillimuusika Sektsioonis elavalt arutamisel ja korraldamisel orkestrijuhitide ettevalmistuse küsimus. Nagu laulukoorijuhitide alal, nii ka orkestrite alal tahetakse sisse säada nn. „rahva-koorijuhitide“ instituut. Koostatakse normaalnõudmiste kava, millisteie iga orkestrijuhit peab vastama, kui ta tahab püsida ajakõrgusel. Selle kava alusel hakatakse korraldama koorijuhitide kursusi ja võimaluse korral ka vajalist kirjandust soetama. Ühtlasi moodustatakse katsekomisjon, mille ees igal soovijal on võimalus sooritada katsed ning saada vastav diplom, mis peaks soodustama koha leidmist. Katsete puhul on päärõhk pandud sellele, et orkestrijuhit mitte ainult praktiliselt oskaks orkestrit juhatada, vaid

omaks ka teadmisi muusika algteoorias ning üldist muusikalist intelligentsi.

Meie näeme igal sammul, milline on orkestrite vahe, olenevalt juhi võimetest ja iseloomust. See põhjustab ebaühtlase orkestrite taseme, mille tulemusena meie ei saa arendada normaalset kirjastustegevust. Kuigi meil trükitakse orkestrinoote 200—300 eksemplaris, siis on neist vaid üksikud läbi müüdnud, kuna tehniliselt või sisuliselt raskemad, siiski mitte ülejöküäivad palad jäävad lattu seisma. Vaid üksikud erksamad orkestrid sõandavad asuda neid õppima, kuna enamus tahab läbi ajada tarbemuusika paladega.

Puudutades veel meie noodikirjastiku küsimust üldiselt, märkigem, et meil siin puht-tehniliselt esineb suuri raskusi.

Orkestrinooti ei ole võimalik trükkida selliste vahenditega nagu koorinooti. Orkestrinoot koosneb 18—25 üksikhäälest, millised tulevad üksikult trükkida, selleks kasutades kirjutamise meetodit. Kirjutamise järele lähevad noodid tsinkimisele ja siis litografeerimisele. See toiming on aeganõudev ja kulukas. Seepärast ei saa aren-

Mina Härma oma juubelil EMO segakoori juhatamas

Foto Uustalu

dada oma orkestrikirjastikku vajalise arvu väljaanneteni.

Siin tuleb leida peatselt lahendus, soetades organisatsioonide vahel ühiselt vastavad nn. „noodistantsid“, millistega nooti trükitakse välismaile. See säadeldis tuleb maksma küll ligemale pool miljonit senti, kuid peaks end varsti tasuma.

Veel tagasi tulles noorte mängijate ettevalmistuse juure, märkigem, et seegi küsimus seisab otseselt ühenduses pillikoorigi küsimusega. Meil ei ole loota maal noorte mängijate juurekasvu kusagilt mujalt kui orkestrist endast. Kuid kui palju leidub meil orkestreid, kus valmistatakse ette noori mängijaid? Nende arv on kaunis väike, sest meil üldiselt valitseva „haltuuravaimu“ tõttu mängijad palju ei hooli sellest, et neile tuleks järelepõlve, — sageli koguni kardetakse, et noor ja andekas mängija võib hakata võistleva ning vana mängija kõrvale tõrjuda, liiati kui see vana mängija distsipliini ja muu suhtes korduvalt lahkarmamusi on tekitanud.

Tänuväärse sammu noorte mängijate juurekasvu alal on astunud Kaitseliit, kavatsedes eeloleval suvel korraldada noorte mängijate suvelaagri. Selliseid ühisõpinguid tuleks toimetada ka teiste organisatsioonide

poolt ning võimalikult igal aastal, kord siin, kord süäl.

Veel tuleb märkida, et ka koolid peaksid senisest suuremal määral tähelepanu pöörama noorte mängijate kasvatamisele. Linnades näeme rõõmustavalt, et koolide juures töötavad edukad orkestrid, kust meie linnaorkestrid hiljem saavad omale uusi mängijaid. Maal, kus puuduvad kesk- ja kutsekoolid ning gümnaasiumid, on olukord märksa raskem. Kuid meil tuleb senisest enam tähelepanu osutada ka algkoolide vanematele õpilastele, milliste hulgast, nagu praksis näitab, on võimalik värvata tublisid orkestrijõude. Muidugi tekib raskusi seetõttu, et noored poisikesed puhtfüüsiliselt ei ole küllalt tugevad raskemaid pille mängima. Kuid meil tuleks senisest enam tähelepanu pöörata koolide orkestritele, millised on koostatud noortele sobivaist instrumentidest, millistelt hiljem kergem oleks üle minna pärisinstrumentidele. Nii võiks puhkpillide alal eriti kõnesse tulla need mitmesugused noortepillid, milliseid on konstrueerinud ja levitanud härra H. Meri Pärnus. Ühtlasi tuleks neile ka soetada vastavat repertuaari.

Käesoleva kokkuvõtte üldilme võib näida pessimistlikuna, milleks kahjuks aga ka

aluseid ei puudu. Tuleb siiski märkida, et vaatamata kõigile pingutusile meie puhkpilliorkestrite üldine olustik kas tammub paigal või kaldub koguni siin-sääli tagasiminekuale. Kui tahame selle põhjusi üldjoontes kokku võtta, siis märgime kõigepealt veel kord üldist orkestrites valitsevat mentaliteeti.

Oleks aeg, et meie puhkpilliorkestridki oma ülesandeid näeksid puhtkunstilistena ning kindlasti hoiduksid kõigest sellisest, mis välja viib nn. „halturavaimule“. Nagu tabavalt tähendab oma raamatus prof. J.

Vaks, on meie oludes mängu eest saadav tasu niivõrd väike, et selle pärast ei maksa üldse pilli mängima hakata! Kui tasu on võimalik saada, siis mingi see orkestri hääks, pillide soetamiseks ning parandamiseks, nootide ostmiseks jne.

On tarvis kasvatada meie orkestrites enam kollektiivse tunnet, enam intelligentsemat suhtumist muusikasse ja orkestresse kui rahvuslikku musitseerimisvormi.

Kõik see saab tekkida vaid siis, kui kohapeal on juht, kes asja tõsiselt võtab ja häädahtet omab.

M. Härma austamiskontsert „Estonias“

4. veebruaril toimus „Estonia“ kontsertsaalis Miina Härma 75 a. sünnipäeva puhul kontsertaktus tema austamiseks. Publiku osavõtt sellest oli ootuste kohaselt ülielav ja saal otseses mõttes täis kiilutud.

Kontserdile oli ilmunud pääminister K. Eenpalu koos abikaasaga, majandusminister L. Sepp, riigikohtu esimees K. Parts ja väga rohkel arvul teisi üldtuntud riigimehi, seltskonna- ja kultuurtegelasi, eriti rohkel arvul aga muusikasõpru.

Kontsertsaal oli piduliku sündmuse puhul dekoreeritud Laujate Liidu ja kontserdist osavõtivate kooride lippudega. Kõnetool kaunistatud rohelisega. Kontsert anti edasi ka raadio kaudu.

Miina Härma saabumise eel rivistusid pääteele Tallinna Naislaulu Seltsi liikmed. Rahvas saalis hakkas kihama. Kell pool 8 saabuski Miina Härma, valges kleidis, dekoreerituna aumärkidest, saadetud prof. J. Aavikust ja Naiskooride Sektsiooni juhatuselt. Publikult tormilised kiiduavaldused, mis ei tahtnud ega tahtnud lõppeda.

Kontserdi avasõna ütles Laujate Liidu Naiskooride Sektsiooni esinaine pr. M. Braun, kes ulatas õhtu esimese lillekimbu, ühe paljudest järgnevatest. Ovatsiooni saatel asus Miina Härma lavale, kus juba „lõögivalmilt“ oli üles rivistunud EMO segakoor. Kontserdi esikpaladeks olid „Küll oli ilus mu õieke“ ja „Ta lendab mesipuu poole“.

Seejärgi asus kõnetooli prof. J. Aavik, kes pikemas kõnes andis ülevaate juubilariloomingust ja tema elukäigust. Prof. J. Aavik tõstis eriti välja asjaolu, et Miina Härma, olles lõpetanud saksa kooli, jäi kõikjal ja alati eestlaseks. Ta suur rahvuslik idealism

oli see, mis tõi ta tagasi Venemaalt, et siin valida enesele tööpõld, vastandina tolleaegsele ajavaatele, mis pidas kõike suurt ainult võimalikuks laias maailmas, kus see ka aineliselt tulusam oli.

Käsitades Miina Härma tööd, alates ta algkateist, ütleb prof. J. Aavik, et isegi juba neis esimesis viisikestes, mida lõi 16-aastane tütarlaps, ilmnis omapärane ilumeel, mis arenes hiljem nii heroismi kui õrna lüürika sihis. Huvitav on temalt nii varajane rahvaviiside käsitusele võtmine. Eriti väärib asjaolu nimetamist sellepolest, et rahvaviisid nüüd ongi kujunemas meie muusika aluseks. Nii ongi ka Miina Härma koorilaulud saanud meie raudvaraks ning Miina Härma ise meie hõbepäiseks lemmituks.

Kõnele järgnes Tallinna Meestelaulu Seltsi võimsal ettekandel ja Joh. Tamverki juhatusel „Enne ja nüüd“, ning uudislauluna „Heisakem lipud“, mis on pühendatud pr. Linda Eenpalule, ja lõpuks võimas „Meestelaul“. Viimase laulu lõppedes puhkes aga saalis maruline aplaus, nõuti kordamist autori juhatusel. Ja saabuski õhtu kaunis pilt: hõbepäine valges kleidis Miina Härma juhatamas vägevast frakkides meestehulka.

Kava järgmise osana esitasid Evald Turgan ja Olav Roots L. Beethoven'i Kreutzeri-sonaadi.

Pärast vaheaega rivistusid lavale ühendatud naiskoorid, moodustades Tallinna Naislaulu Seltsi ja Eesti Naisliidu kooride valgega, Tallinna Naisklubi mustaga ja Naiskodukaitse Tallinna ringkonna sinisega Eesti lipu trikoloori. Solistidena laulsid kaasa prl. M. Lang ja pr. L. Aadre. Juhatas juu-

Foto Uustalu

Miina Härma banketil, istumas
Pääminister K. Eenpalu ja prof.
J. Aaviku vahel

bilari Miina Härma ise. Eriti meeldisid kuulajaskonnale „Etsa neio“ ja „Külä ütél“, mis tulid kordamisele. Naiskooride ettekannete lõppedes järgnes tervituste osa.

Esimesena tõi tervitusi Vabariigi Valitsuse esindajana haridusministri abi V. Päts, kes ütles: „Rahva kultuuriteguriks on igal ajal olnud haridus ja kunst. Meil on olnud anderikkaid kunstnikke, kes on tõstnud kõrgele meie kunsti. Miina Härma on aga oma hinge rõõme ja muresid helistades ehitanud suure mälestussamba tulevasile põlvile. Soovime kõik, et need päevad, mis kunstnikule on jäänud, oleksid rõõmsad ja palun võtta vastu Vabariigi Presidendilt kõige hääde soovidega see ümbrik.“ Saalitäis võttis õnniluse vastu tugeva aplausiga.

Järgmisena tuli lavale Eesti Lauljate Liidu delegatsioon — A. Oinas, G. Ernesaks, pr. M. Braun, kes Lauljate Liidu poolt andsid üle suure loorberipärja ja Eesti Lauljate Liidu suurima austusavaldusena kuldse teenetemärgi. Ühtlasi teatas abiesimees A. Oinas, et Lauljate Liit on otsustanud kuulutada käesoleva aasta Miina Härma nimeliseks. Samuti ta teatas, et ELL koos teiste organisatsioonidega on asutanud E. V. Tallinna Konservatooriumi juure juubilari nimelise stipendiumi andekaile toetust vaja-vaile õpilasile, mille alusvaraks on annetanud Vabariigi President Kr. 1000.— Juubilarile tulid neid sõnu kuuldes silmi liigutuspisarad, kuna see koht puudutas teda eriti

õrnalt; on ju andekad ja õppivad noored muusikud olnud alati tema hoolealuseiks ja murelapseiks. Veel palus A. Oinas juubilari võtta vastu käesoleva kontserdi sissetuleku, kuigi ELL ei suudaks kunagi materjaalselt tähistada hõbepäise koorilaulu-ema teeneid.

Tallinna Konservatooriumi ja Helikunsti Sihtkapitali valitsuse poolt teatasid ühes vastava aadressi üleandmisega prof. J. Aavik, prof. H. Paulsen ja prof. J. Vaks, et kõrgeima tunnustusena, mis on nähtud ette eriti teenekaile isikuile, on Miina Härma valitud konservatooriumi auprofessoriks.

Tallinna kooride esindajana andis J. Reintalu üle ühise auaadressi, Akadeemilise Helikunsti Seltsi esindajaina olid ilmunud tervitama prof. A. Kapp, pr. Hellat-Lemba ja G. Ernesaks. Prof. A. Kapp andis üle juubilarile tervituse, mälestades ühtlasi kauneid lapsepõlve aegu. Suure elavuse tekitas ühendatud naisorganisatsioonide esindajate lavale ilmumine, tuues kaasa pakke, lilli, auaadressi ja suure vaibarulli. Tervitas pr. Toomara, kes ütles muuseas: „Üks Miina Härma on meil, aga ta on päris meie oma!“

Tallinna Naiskodukaitse poolt tervitas Tallinna ringkonna esinaine pr. Jeets suurt heliloojat, sooja südamega naist. ENÜS-i poolt tervitas oma auliiget Hella Rajasaar, kes vaimukas ja toredas sõnastuses andis üle juubilarile Naisüliõpilaste Seltsi poolt parimad õnnesoovid. Auaadressi auvilistlasele tõi korp! Fidentia.

Miina Härma kuulajate ridades ettekandeid jälgimas

Foto Uustalu

Elavuse publiku hulgas tekitas Tallinna Naistklubi esindajate lavale tulek, mis sarnanes ühendatud naisorganisatsioonide esindajate ilmumisele, ja nimelt pakkide poolt. Lisaks sellele toodi aga veel kingitusena lavale suur õlimaal. Tervitajad T. Kadak, E. Käärrik ja A. Täheväli ei suutnudki ise kõiki neid asju kaasa tuua. Tervitas Tiitu Kadak, kes jutustas ajast, kus Eesti emad oma võõrkeelseis koolides käivaile lastele jutustasid imelikult naisest ning laulsid tema loodud eesti laule, — laule, mida ta korjanud metsast ja loodusest.

Kodumajanduskoja esindajaina töid tervitusi pr. J. Steinmann ja pr. Reiman-Poom andes üle kingitusena sooja vaiba.

Tallinna Naistklubi Seltsi esindaja pr. M. Braun teatas, et selts on valinud Miina Härma oma auliikmeks ja andis üle vastava märgi. „Estonia“ seltsilt ja EMO koorilt tõi tervitusi ning loorberipärja T. Teder. „Raudami“ esindajana teatas K. Leinus, et „Raudami“ koor on valinud kunstniku oma auliikmeks. Keila Laulu- ja Mänguseltsilt tõi lilli ja tervitusi kaks tragit rahvarõivais näitsikut.

Arvukate tervitustelegrammide hulgas oli telegramme propagandaministrilt A. Oidermaalt, Ylioppilaslaulajat'elt Helsingist, Aino ja Oskar Kallaselt, dr. F. Akelilt, Kiltven Kuorolt Helsingist, Helsingi Eesti Seltsilt, Ants Laikmaalt ja paljudelt teistelt.

Seistes laval, tõstis Miina Härma kiiduavalduste saatel korraga kepi ja koor kandis ette kõigile meeldiva üllatusena „Ei saa mitte vaiki olla“. Seejärel pöördus hallpäine juubilar kuulajaskonna poole ja ütles, et tahaks panna kõik need lilled, kõik need kingid, mis talle annetatud, Eesti tuleviku arvele — uue, suurema, parema Eesti tuleviku arvele. Ning et kõiki neid kiiduavaldusi, kõiki neid tänusõnu ta arvestabki, nagu oleksid need üteldud mitte temale, vaid Eesti rahvale. Ja olgugi, et tal kolmveerand elust juba seljataga, nii et mineku ajale peaks hakkama mõtlema, ei taha ta seda, vaid tahab oma viimast veerandit alata sama hooga, sama jõuga ja värskusega, nagu oleks see esimene. Juubilarile vastas publik tugeva aplausiga.

Kontsertaktuse viimases osas kandis ette EMO segakoor V. Nerepi juhatusel kaks

Prof. J. Paulsen'i 60 a. sünnipäevaks

Foto Uustalu

Prof. J. Paulsen, esireas vasakult kolmas, oma juubeliaktusel „Estonias“ ettekandeid jälgimas

Nagu teada, on prof. J. Paulsen'i pedagoogilises tegevuses erialaks õpetamine konservatooriumi programmi ulatuses. See on aga olulisim ja võib-olla ka vastutusrikkaim osa õpilase arenemiskäigust, sest see haarab endasse õpilase parimad töötamisaastad. Neis aastais antud suunad nii füüsilises kui ka vaimses arenemises on määravaiks tervele edaspidisele arengule. Seega raskeim osa õpilase arendamiskäigust langeb esimesele õppeperioodile, mis ajalisel lapseeaga ühtub. Puhtmehaanilised võtted peavad juba selles eas kujunema täiesti reeglipäraseiks, et loota edaspidist kiiret tehnikalist arenemist.

Sellele järgneb juba kohe ka moment, uus too „tabula rasa“ (nagu prof. J. Paul-

sen ise armastab ütelda), milleks on alul õpilase sisemaailm selle kunsti suhtes, vajab täitmist. Siin peab aga õpetaja olema ka veel psühholoog, sest nii väga mitmesugused on need noorurid oma iseloomu kujunemiselt, kellest prof. J. Paulsen peab hakkama meelitama ja arendama muusikalist ilutunnet ja kunsti algeid.

Siin seisabki prof. J. Paulsen'i eriala raskuspunkt, siin seisab see loomulikult kõigil muusikaõpetajail; siit punktist edasi töötavad edukalt ainult need üksikud pedagoogid, kellel pääle muude nõutavate omaduste on ka and tungida teise inimese sisemaailma, sellest aru saada ja siis seda voolida iga õpilase kohaselt. Kuidas prof. J. Paulsen need raske ülesanded sooritab, näitab kujukamalt see hinnatud õpilaste hulk, kes tema kätest on siirdunud tege-likule muusikapõllule, aga ka veel õppivate ülesasted.

korda E. Enno sõnadele loodud „Kujuigatuse“ ja G. Suitsu sõnadele loodud „Nooruse unenäo“.

Sellega pidigi olema kava ametlik lõpp. Kuid meeldiva üllatusena tõstis koorijuht veel kepi — ja kui kõlas hoogus „Kalev ja Linda“ ning „Tuljak“, tõusis rahva vaimustus haripunktile. Saal otse rõkkas aplausist.

Meeleolurikkale lõpule järgnes koosviibimine „Estonia“ rohelises saalis juubilari ja arvukate külaliste osavõtul. M. K.

Tõtt ütelda siin on väga raske teha vahet õppinute ja õppivate vahel, sest pea kõigi muusikalisel alal tegutsevate endiste õpilastega on prof. J. Paulsen'il hää kontakt ka pärast nendelt konservatooriumi lõpetamist. Nii annab ta vahet vahel neile eraviisiliselt tunde; enne kontserte ja muid esinemisi on väga soovitud proovidel, kus annab veel seda viimast lihvi, jubib tähelepanu koosmängulistele, akustilistele ja muudele esinemistingimustele.

Kõik ta õpilased teavad, kui palju kindlam enesetunne on esinemisel pärast niisuguseid põhjalikke proove.

Prof. J. Paulsen hoolitseb ka selle eest, et tema õpilased, siirdudes välismaale, leiaksid endale sääls sobiva pedagoogi. Ka selle edaspidise õpingu jooksul leiab aega kirjateel saata innustavaid ridu. Seda aega prof. J. Paulsen'il küll õieti polegi tema laialdase tegevuse tõttu.

Mis puutub viiulitundidesse, siis tema tunniplaangi on koostatud nii, et normaaltundide vahele on tabelisse jäetud rohkesti reservaega pikemaks venivate tundide katteks, sest kogemused on näidanud, et sellise põhjaliku töötamise juures, nagu seda teeb prof. J. Paulsen, ei jatku normaaltunnist. Nii oma püüdlikumate õpilistega töötab ta alaliselt kahe-kolmekordse normaaltunni pikkuses ja sageli isegi rohkem kui kaks korda nädalas. Siingi tundub, et sageli on prof. J. Paulsen sunnitud tunni lõpetama ainult see-

tõttu, et järgmine „vahetus“ (mõnikord isegi mitu!) on juba ammu ootamas järe.

Selline töö kestab juba aastakümneid väsimatult hommikust õhtuni. Äratav imestust, et ta sellise töökoorma juures suudab ikka käia ajaga kaasas. Nii on ta pidevalt kursis maailmakirjanduses ilmuvate uudisteostega, nii teoreetilistega kui ka noodikirjanduslikega, neid värskeid ideid ja ilmutusi tarbekorral ka õpilaste juures rakendades.

Sellele suurele tööle on oma tunnustavaima hinnangu annud terve rida maailmakuulsaid virtuoose ja pedagooge, kellel on olnud võimalus tutvuda prof. J. Paulsen'i töö tulemustega tema õpilaste kaudu. Kuna aga neil autoriteetidel on olnud võimalusi kokku puutuda õpilastega igast maailmakaarest, siis arusaadavalt see hinnang asetab prof. J. Paulsen'i hääse positsiooni maailma parimate pedagoogide ridades.

V. Alumäe.

Pisut vestlust prof. J. Paulseniga

Läbi ukse kostab viiulimängu, kui peatun prof. J. Paulsen'i harjutusruumi ukse taga. Viiulimäng, õrn ja habras, paneb hetkeks seisatuma ja kuulatama. Ent korraga katkeb see ning kellegi hää hakkab valjusti midagi seletama.

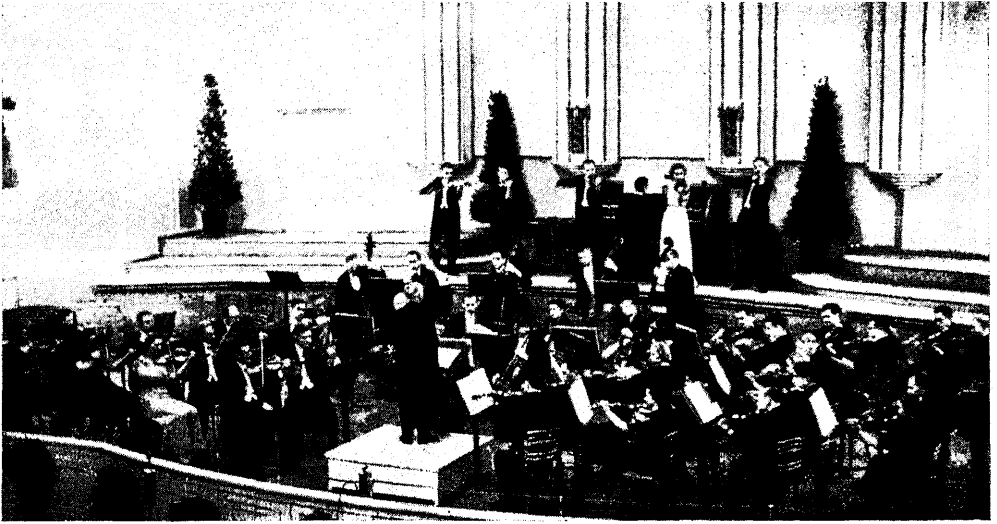
Koputan. Ongi parajasti tund, ent lõppemas, nagu professor ise ütleb. Õpilane lahkubki ning professor J. Paulsen, kueldes minu soovi, naeratab ning sõnab: „Aga kas peab vastama nagu kohtus? See tähendab, et kas mõnele küsimisele vastamisest võib ka loobuda? Kui nii, siis olen nõus!“

Palun esiteks mõnda juubilari elust.

„Ah, minu elust! No, mis sääls ikka huvitavat võib olla? Miks õieti viiulit õppima hakkasin, kes seda teab? Ema ja isa mängisid mul mõlemad väga hästi. Eriti muusikaalne oli ema, kes omades absoluutkuulmise, mänginud juba 14-aastaselt suuri ja raskeid klaverikontserte. Mäletan väga hästi, kuidas mu vanemad tihti kodus musitseerisid. Olin küll väga väike, ent kuulasin suure huviga. Võib-olla sellest saingi tõuke, aga võib-olla ka muust. Nimelt kingiti mulle viiul, kui olin 3-aastane. Ema räägib, et ma olevat oma toreda lapsekelega juba siis lu-

banud ka hakata viiulit mängima. Ja kasvades hakkasingi. Esimest õpetust sain oma emalt. Ent siis tabas perekonda katastroof. Isa suri, kui olin 7-aastane, jättes maha ema kuue lapsega. Tuli raske ajajärk. Puudus valitse majas. Mõttes tegin juba viiuliõppimisega lõpuarve. Ent siiski süda ei annud rahu. Käisin Tallinnas koolis ja õppisin ühtlasi viiulit õpetaja Kuntze juures. Arenemist oli, ning 17-aastasena sõitsin Moskvasse sugulaste poole, kus astusin konservatooriumi. Õnneks sain sääls stipendiumi osaliseks, mille abil avanes võimalus äraelamiseks. Ent kerge see elu Moskvas polnud. Stipendium oli niivõrd väike, et pidin päämist eluülespidamist teenima viiulitundide andmisega. Nii algas minu pedagoogiline tegevus juba õige varakult, vanema kursuse viiuliklassi õpilasena oli mul enesel juba õpilasi väga palju. Ent siis tuli jällegi katastroof. Töötasin kohutavalt harjutades ja tunde andes oma käed üle. Lõhkes vasakul käel veresoon. Arstid keelasid mul mängimise esialgu aastaks täieliselt.

Aga muusikast ei suutnud loobuda, see pesitses nagu mürk veres, olgugi, et hoop mõjus väga rängasti. Astusin siis prof. Ta-

Prof. J. Paulsen'i kasvandikud juubelikontserdil ansamblina orkestri saatel esinemas juubilari juhatusel

nejev'i kompositsiooniklassi. Tegin kõvasti tööd, ala huvitas mind, ning 1906. aastal viibisin isegi Münchenis suvesemestri, kus professor Thuille'ilt võtsin eratunde kompositsiooni alal.

Käsi aga paranes vahepeäl, ja pärast õnnestunud operatsiooni avanes mul uuesti võimalus asuda oma poolelijäänud viiulistuudiumi juure. Algasin uuesti ning lõpetasingi varsti konservatooriumi. Kes teab, kui poleks õnnetust käega juhtunud, oleksingi jäänud ainult viiulialale?"

„Nii, et igas õnnetuses on õnne!“

„Kindlasti. Vähemalt kogesin oma naha pääl, kuidas ei tohi harjutada. Hiljem oli see mulle mu pedagoogilises töös suureks kasuks. Ent mind huvitas ühtlasi dirigeerimine ning nii juhataasingi varsti Moskva suvekontserte ja lühikest aega ka Bakuus. Säält tagasipöördunud Moskvasse, algasin jälle oma tööd solistina, pedagoogina ja siis kaastegevust Keiserliku Muusika Seltsi Moskva osakonna soolo-keelpillide kvartetis. See ajajärk kvartetis oli ilusamaid mu elus. Elasime hääde palgatingimustega suve läbi maal mõisas, kus pidime harjutama. Muu osa aastast kontsertrээрisime mööda Venemaad. Ent siis tuli jällegi pööre.

Leidus keegi rikas sugulane, kes andis mulle kaunis suure stipendiumi dirigendikutse alal edasiarendamiseks. Summa oli säärane, et olles vahepeäl abiellunud, kogu perekonnaga kolisin Viini, kus astusin dirigentide meisterklassi. Sissepääs toimus võist-

luseksami kaudu, 40-st katselolijast pääsis õppima ainult viis.

Lõpetasin kahe aastaga kursuse ning tegin suuri plaane. Ent puhkes sõda ja pidin pöörduma koju. Tulles Tallinna sõjapõgenemise lainega, jäin ühtlasi kõigest oma varandusest ilma, nii et pidin hakkama jälle otsast pääle.

Tallinnas andsin esialgu tunde. Õpilasi leidsin, algul vähem, pärast järjest rohkem, ning tööd sellel alal jätkus. Esimeste õpilaste hulgas olid A. Mill, Mossin ja praeguse viiulikunstniku H. Aumere isa.

Kui asutati Tallinnas muusikakool, kutsuti mind sinna õppejõuks, kus olen töötanud senini. Eriti tahaksin aga märkida, et olen ühtlasi praeguse Tallinna konservatooriumi sümfooniaorkestri asutaja ja ellukutsuja. See polnud sugugi omal ajal nii lihtne. Algasime ainult keelpillidega, kuna puudusid vastavad puhkpillide mängijad. Hiljem alles kujunes orkester sääraseks, nagu ta on praegu.

Ühtlasi juhataasin seda orkestrit kuni 1936. aastani. Veel tahaksin märkida, et olen kuni tänapäevani tegutsenud kammermuusika alal. Nii kandsin ette kammermuusika seltsi kaudu 15 aasta eest terve Beethoven'i tsükli, mis toimus kolme kontserdiga. Pääle selle olen juhatanud Saksa Kammermuusika Seltsi 20 aastat; sääl ettekanud tõist oleks tähtsam Beethoven'i 100. a. surmapäeval esitatud „Missa solemnis“ — segakoori, orkestri ja solistide kaastegevusel.

Veel olen juhatanud Dvorak'i Mozart'i, ja Cherubini „Requiemide“ ettekandeid ja muud, aga arvatavasti teate seda juba isegi. Kas pole?“

„Palju teil üldse õpilasi on olnud?“

„Raske vastata. Kui arvestada neid, kes õppimise on lõpetanud, siis Eestis üle 100 kindlasti. Venemaal — neid ei tea tõesti.“

„Kuidas olete ka oma õpilastega rahule jäänud?“

„Pea avameelselt tunnistama, väga. Seda on juba tagajärjed ka näidanud. Muidugi saaks ju veel mõndagi enam, ning soovitav see oleks. Ent mis puutub meie konservatooriumi kava piiridesse, s. t. algharidusse, mida konservatooriumi kursuse ulatuses võime anda, siis oleme selles suhtes, võrreldes teiste konservatooriumidega, täiesti rahvusvahelisel tasemel. Iseküsimus on aga nendega, kes konservatooriumi juba lõpetavad. Säält edasi, see on raske. Võimalusi leidub vähe. Üksikud, kellele on õnn osaks saanud mõne stipendiumi näol, neil veel kuidagi läheb, aga teistel on küll kitsas käes.“

„Palju teil leidub sääraseid õpilasi, kes juba muusikailmas omale nime on suutnud teha?“

„Ei tule ju kohe korraga meeles. H. ja C. Aumered, E. Turgan, H. Laan, V. Alumäe, R. Mill ja E. Poolakene, kes praegu Budapestis õpib, ning veel mitmed.“

„Nii, et terve meie noorem viuldajate generatsioon?“

„Peagu küll!“

„Keda peate neist kõige paremaks?“

„Nüüd naeratab juubilar ning sõnab: „Siin palun küll vabandada, kui algul väljakaubeldud vaikimise õigust tarvitan.“

„Keda peate meil kontstreerinud väliskülalistest parimaks viiuli alal?“

„Raske vastata. Siiski arvan: Hubermann, Ysaye, Thibaut ja ka Szigeti.“

„Kuid keda peate sellel alal üldse parimaks?“

„Kindlasti on see Kreisler. Midagi säärast pole ma kunagi varem ega hiljem kohanud, kuigi olen Venemaal ja mujal Euroopas nii mõndagi kuulanud. Pean teda suurimaks viuldajaks oma kogemuste piirides. Tema juures on imekombel kõik see koos, mis ühel kunstnikul peab olema: suurepärase tehnikaga, tore muusikaalsus ja omapärane haruldane iseloom, ühe sõnaga — kõige ilusam mäng. Mulle tundub, et tema juures ühinevad õnnelikult Viini ja prantsuse kool. Ilusamat mängu ei suuda ette kujutada.“

„Kas on meil näha ka noori talente päälle tulemas?“

„Noh, praegu õpivad veel C. Prii, Evi Liivak ja Matsov. Täiesti noortest on ju raske midagi ütelda, kuna tulemused tavaliselt hakkavad selguma ju väga pikkamööda. Tihti, ja isegi liiga tihti, juhtub ka, et noortel õpilastel pole sama kannatust oodata kui õpetajal, ning ongi läbi.“

„Kas on teil erilist õppesüsteemi, meetodit?“

„Arvan, et kõige valjem meetod on kõige parem. Olen nagu arst, kes otsib vigu, et neid parandada. Mis looduselt kaasa antud ja mis töö tulemustena saavutatakse, on nagooni hää, kus aga nõrgad küljed ilmnevad, olen halastamatult nende väljajuurimisel. Õpilane vahel võib ehk tulla isegi arvamisega, et teda kiusan. Ei. Parem on, kui sellele halvale ja nõrgale juhib tähelepanu oma õpetaja. See jääb neljasilma alla ning seda on võimalik ravida. Kui selles aga arvustajad hiljem etteheiteid teevad, on palju kurvem.“

Muid erilisi meetodeid ei tea olevat, kui ainult neid, mis oma nahal katsetatud. Kõige paremaks meetodiks pean seda, mis õpetab ilusasti mängima. Reegleid selleks säada on raske.

Kolm kindlat põhimõtet on aga mul küll: mäng peab olema puhta intanatsiooniga, rütmiline ja hingestatud. Kõik need kolm põhilist on hädatarvilised. Puudub, või on nõrk neist ükski, pole mäng enam midagi.“

M. K.

Uued auprofessorid

Konservatooriumi nõukogu koosolekul otsustati konservatooriumi valitsuse ettepanekul annetada helikunsti auprofessori tiitlid heliloojale Miina Härmale ja Aleksander Lättele, lauljannale Aino Tammele ning Riia konservatooriumi rektorile prof. Jazeps Vitols'ile.

Auprofessori tiitlid annetati meie helikunstnikele nende teenete eest eesti muusika

arendamisel. Nii Miina Härma kui ka Aino Tamm ja A. Läte olid enne konservatooriumi riigistamist selle auliikmed.

Uued auprofessorid on kõik tunnustatud ja teeneterikkamad vanemapõlve helikunstnikud, kes eesti helikunsti eduks ja arendamiseks on teinud võrratult palju.

Läti helikunstnik J. Vitols on Läti muusikaelu kesksemaid kujusid.

Emil Ruber 50-aastane

EMIL RUBER

Kuigi helikunsti arengut päämiselt teostavad kutselised muusikud, on selle juures siiski suure tähtsusega ka nende isikute tegevus, kes harrastajatena sooja südamega ja pideva huviga kaasa aitavad helikunsti viljelemise organisatsioonilises töös, tegutsedes innu ja armastusega kaasa muusika levitamisele seltskondlike korralduste kaudu. Nende lugupeetavate isikute tegevus selles suhtes on eriti hinnatav ja kasulik helikunstilistes organisatsioonides, millised töötavad laiemate rahvakihtide muusikalise kasvatus ja nende rakendamise arengu aladel, nagu seda on Eesti Lauljate Liit oma üleriikliku laulu- ja pillikooride võrguga ning laulupidude korraldamisega.

Üheks selliseks väärtuslikuks isikuks on kauaaegne Lauljate Liidu juhatusliige ja Estonia Muusika Osakonna esimees Emil Ruber, kes 22. veebruaril võis tagasi vaadata oma 50-aastasele elueale.

Lõpetades 1924. aastal Tartu ülikooli loomaarstiteaduskonna, spetsialiseerus ta piimanduse bakterioloogia alal Rootsis ja Šveitsis ning on 1926. a. saadik juhatajaks

riiklikus bakterioloogia laboratooriumis, milline asutus ongi E. Ruber'i organiseeritud ja mis on suuresti kaasa aidanud meie eksportvõie kvaliteedi tõstmisele. Sellest võib järeldada, et temal on suured teened oma erialal, mis kuulub vastavate asjatundjate hinnanguile. Käesolevas sõnavõtus „Muusikalehe“ lugejate seisukohalt huvitab meid rohkem E. R. muusikaline ja seltskondlik tegevus, mida tahaksin mõne sõnaga valgustada.

E. R. omab väga häa muusikalise ande, mis avaldub päämiselt peenes kuulmises ja tõlgituslikus arusaamises. Töötades teaduslik-praktilisel kutsealal, pole ta muidugi oma muusikaandeid välja arendanud eriala tasemelisteks võimeteks. Ometi on ta selle juures eriharrastusena õppinud väga osavalt käsitama tsitrit ja võib sellel tundlikul kandle moodi keelpillil koduses ringis väga huvitavalt ja kaasakiskuvalt musitseerida. Samuti on ta ilmutanud heliloomingu alal mõningaid avaldusi, mis jällegi tõendavad loomupärase muusikainstinkti ja ande olemasolu. Nii on avalikkusele tuntud EMO

poolt korduvalt ja menukalt ettekantud tema segakoor sopranisoologa „Laul loodusele“, samuti tervitusmarss, mida mängiti Rootsi Kuninga külaskäigu puhul 1929. aastal. E. Ruber on loonud ka oma üliõpilaskonvendi Fratemitas Tartuensise lipulaulu, mida nimetatud korporatsioon tarvitab pidulikel juhtudel.

Kõik see omab üldisema ja suurema tähtsuse mitte niipalju helikunstiliste saavutistena kui just seltskondliku muusikaharrastuse ja sellesse ideelise suhtumise eeskujuna, mille laialdasem levik meie helikunsti arengule oleks suure tähtsusega ning tagaks kiirema ja intensiivsema protsessi. Sellest küljest on E. Ruber'i osatähtsus meie muusika arenemisloos küllaltki hinnatav. Veel suurem on see aga meie helikunsti organisatoorses töös. Kuna üldise nähtena võib nentida, et loovhelikunstnikud suuremalt jaolt ei oma erilist indu ja annet organisatsioonilise töö suhtes, siis seda hinnatavam on muusika alal kaastöö nende seltskonnategelaste poolt, kes oma hinges kannavad suurt armastust helikunsti vastu ja on valmis ohvrit tooma selle arenemiseks. Kogemad praktiliste teoimemistena on nad tõhusateks abilisteks kutselehelike helikunstnikele just majanduslike ja organisatsiooniliste küsimuste lahendamisel. Ja sellel alal on E. Ruber üks neid väheseid, kes oma kutsetöö ja sellega seoses seisvate organisatsioonide tegevuse kõrval aega leiab, et helikunsti organiseerimistööd teostada. Nii on ta 1930. aastast vahetpidamata EMO esimees ning tema juhatuse all on see suurem ja esindus-

likum segakoor sammunud ikka tõusuteed. Seda hinnates annetas Estonia selts temale EMO 25. juubeli puhul „Estonia“ teenetmärgi. Helikunsti Sihtkapitalis on E. R. olnud esinduskogu esimees, praegu selles asutises abiesimees ja sihtkapitali valitsuse liige. Eesti Lauljate Liidu juhatuse liikmeks on ta 1931. aastast päale vahetpidamata kuni tänaseni. Oli mitmes toimekonnas tegev X ja XI üldlaulupeo korraldamisel, viimasel korral ka toilustoimekonna esimehena. Samuti Puhkpillide Sektsiooni liikmena on ta tegutsenud Lauljate Liidus 1935. aastast saadik. Kui siia juure lisame veel teised organisatsioonid, millede E. R. juhatusliikmena tegetseb, nagu Eesti Loomaarstide Ühingus ja Loomaarstide Kojas — kõigis ikka agaralt — siis peame küll imestuma tema töövoimest, kohusetundest ning osavõtvusest. Kõige selle juures on ta ikka lahke ja sõbralik ning tasakaalukas- asjalik, nii et temaga on hää ühes töötada.

Nüüd, astudes üle 50 aasta läve täismehelike, E. Ruber kindlasti omab veel kauaks huvi ja energiat oma üldkasuliku kultuurilise tegevuse jätkamiseks, ilma tarviduseta seda eriliselt soovida, kuna ta on praegu veel nii värske, teovõimas ja nooruslik, et kuidagi ei saa temale viitkümmet aastat anda.

Õnnitlused ja tervitused, mida temale kolleegid ning kaastöötajad sel puhul saadavad, tulevad aga kindlasti soojast ja siirast südamest, sest teitsi ei saagi reageerida sünnipäevalapse sümpaatsel hingeladile.

Juhan Aavik.

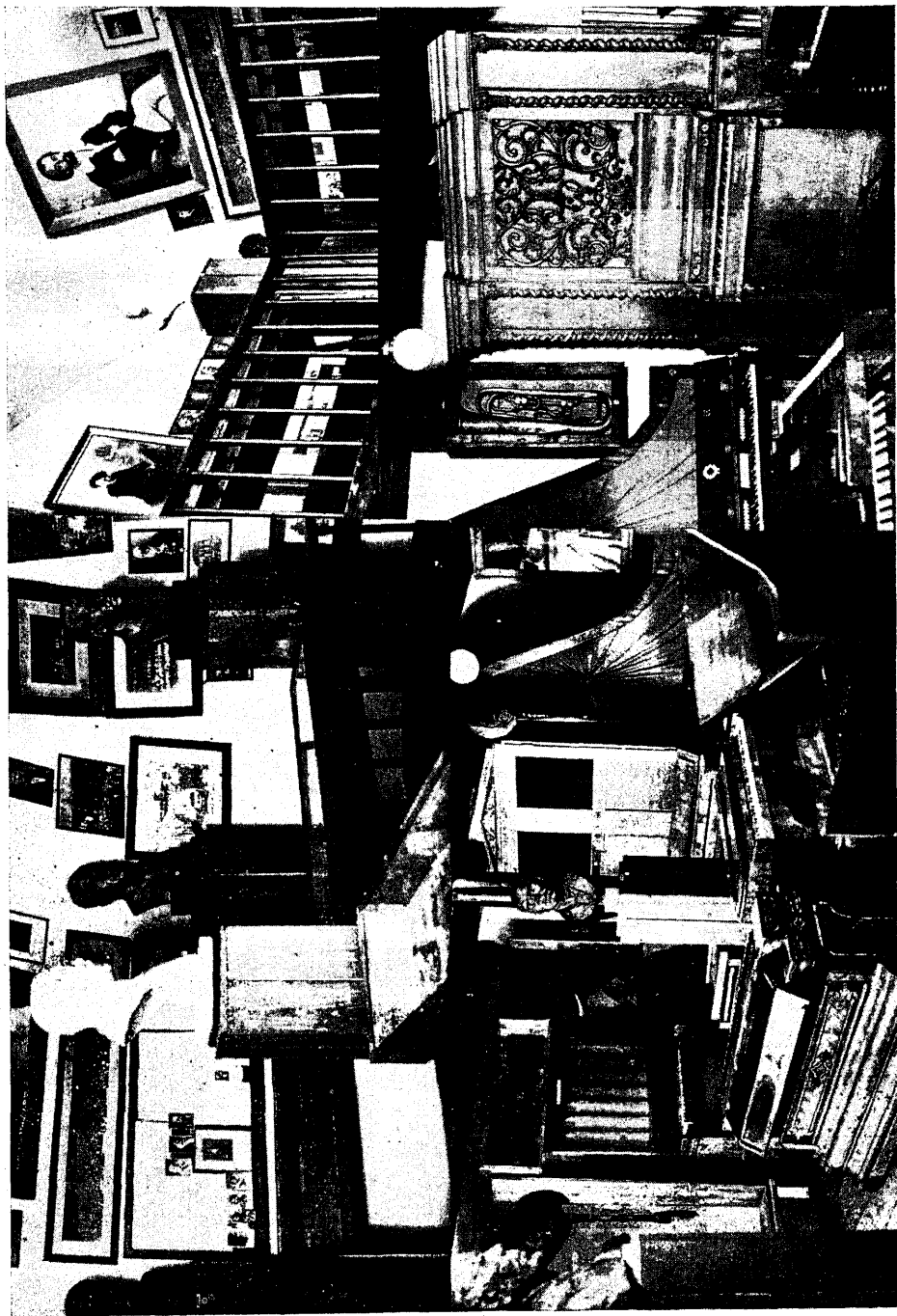
Muusikamuseum viis aastat avatud

1. märtsil s. a. täitub viis aastat Muusikamuseumi avamisest. See ajavahemik on liig lühike selleks, et siin pikemalt peatuda ja liiatigi on „Muusikalehe“ veergudel muuseumi küsimusi valgustatud ning muuseumi kolme aastase tegevuse möödudes lühike ülevaade juba ilmunud ühes mõningate pildistustega. Sellepärast peatugem siinkohal mainitud küsimuse alal vaid lühidalt.

Muuseumid on asutised, millised ei harrasta kultuurialasid, vaid vastupidiselt, nad vaatavad sellisele harrastusele tagasi ning on omale ülesandeks võtnud kultuurialade väärtuste kogumise ja alalhoidmise tulevikule. Seega tahavad muuseumid olla nagu

peegliks, kust meie kultuuriline minevik peab paistma. Kuna säärane ülesanne on omane ka ajalool, siis ongi need kaks eriala nagu lahutamatud kaaslased, kes üksteisele tuginevad ning üksteist toetavad. Muuseumidel on seejuures nähtav osa minevikust täita. Võiks koguni ütelda — muuseumides muutub meie ajalugu silmade nähtavaks ning seega ka ümaraks ja arusaadavaks.

Kui meie Muusikamuseumi asutamine oli otsustatud, küsiti mõnelt poolt, et mida mõeldakse siis muusika alalt küll muuseumi paigutada, sest on ju muusika määratud kõrvale ja ei mitte silmale. Olid aga Muu-

Üldvaated Muusikamuuseumi väljapanekutele

sikamuuseumi asutajad oma esialgse töö teinud ja muuseum 1. märtsil 1934. aastal avatud, siis aga selguski küsijatele, et ka muusika alalt on silmale nähtavat muuseumi paigutada ja isegi ohttrasti. See väide peab paika praegugi, muuseumi viie esimese avatud aasta järele ja sunnib meid koguni uskuma, et veel suuremat rõhku tuleb panna sellele nähtava vara kogumisele.

Muuseumi kogusid armastatakse sageli nimetada — „surnud esemeiks ja arhivaaleks“, kuid peame rõhutama, et see väide ei pea mitte alati paika, sest kui muuseumi väärtuslikud materjalid kogutakse õigeaegselt ja seega need varustatakse kõikvajaliste eluliste andmetega esemetega ning arhivaalide ja samuti nende omanike kohta, siis suudetakse sellist surnud materjali elaval kujul kõnelema panna isikuist, kelle kohta need kuuluvad ja aegadeist, kust need pärit. See ongi muuseumi eluline tarvidus, ning kui sellise tarvidusega on võidud arvestada väärtuste kogumisel, siis ei puudu muuseumil ja ta kogudel elu. Elav muuseum omakorda köidab endaga laiad ringkonnad, kellele ta määratud ning muutub seega ise eluliseks tarviduseks ta küllastajatele ja kogu rahvale.

Meie Muusikamuuseumi kohta võib üldiselt ütelda, et ta asutamise ja liigselt hiljaks jäänud, sest teiste kultuurialade jäädvustamisega muuseumides on alustatud juba aastat paarkümme tagasi. Ometi ei puudu aga sellele hilisemale jäädvustamisele oma voores. Selleks võiks muuseum pidada asjaolu, et tänapäeval on muuseumide mõte ja tarvidus nende järele niivõrd kasvanud ja süvenenud, muuseumi töögi muutunud niivõrd põhjalikuks, et väärtuste päästmisel arvestatakse kõikvõimalikuga, igakülgsega, täiuslikkusega. See oleks vaid sisuliselt. Tegelikult aga on meie Muusikamuuseum ainuke sellealaline asutus kogu Baltikumis. Meie naabrid ja liitlased Läti ja Leedu ei oma veel erialalist muusikamuuseumi ja samuti ei leidu seda ka veel mitte meie lähimate hõimude soomlaste juures. Lähim muusikamuuseum asetseb Rootsis Stokholmis. Liiatigi on meie Muusikamuuseumi kogumisala kaugelt laialdasem rootsi samasisulisest muuseumist. Viimases leiame ainult instrumente, kuid meie omas selle vastu veel kolm eriala — rahvalaulikute ja pillimeeste mälestuskogud, eesti helikunstnike mälestuskogud ning laulupidude ja kooride kogud. Iga isiku, iga koori, helikunstniku ja muusikategelase kohta leidub meie Muusikamuuseumis oma erikogu.

Kas meie Muusikamuuseum oma elulise ülesande ta küllastajate ees on täitnud, seda otsustada võib kõige paremini küllastaja ise. Ometi tohiks arvestada ühe meie tuntuima

helilooja ja muusikaprofessori väidet, milline on järgmine: meie Muusikamuuseum ei ole küll suur, kuid temas on väga palju näha ja kogud on suudetud elavaks teha.

Nõudlik muuseumi külastaja leiab kõikjal puudusi, ja meie muuseum siin ei tahagi end täiuslikuks nimetada, kuid rõhutada tuleb siin siiski olukorda, millest muuseum tekkinud, milles tegutsenud — ja see viimane ei võimaldagi, ei õigustagi liigselt palju nõuda. Tekkis ju muuseumi majandusliku surutise aastatel 1932—34. Ta asutati muuseumi enda kogutud summade varal, ilma vähimagi välisotusetuse ja peeti sellisena aasta jooksul ka ülal. Alles järgneval aastal pärast avamist sai muuseum esimese toetuse osaliseks, milline tuli Kultuurkapitalist 100 krooni suuruse summaga. Alates möödunud aastast võib muuseumi ülalpidamise summat nimetada praeguses olukorras rahuldavaks, kuid muuseumi arendamiseks, kogude omandamiseks ja korraldamiseks puuduvad endiselt vajalised ainelised võimalused. Sellises olukorras muuseumilt palju nõuda ei oleks õiglane. Ometi — ajaga kasvab muuseum, kasvavad võimalused, nagu kasvab meie noor riik ühes oma võimalustega. Siin ei saagi kahesuguseid arvamisid ja mõisteid olla. Seda rada on käinud ka teised meie muuseumid oma arenemisteel.

Mõningad lähimad andmed ja arvud võiksid aga siiski lugejat huvitada ja sellepärast püüdkem neid esitada lühendatud kujul.

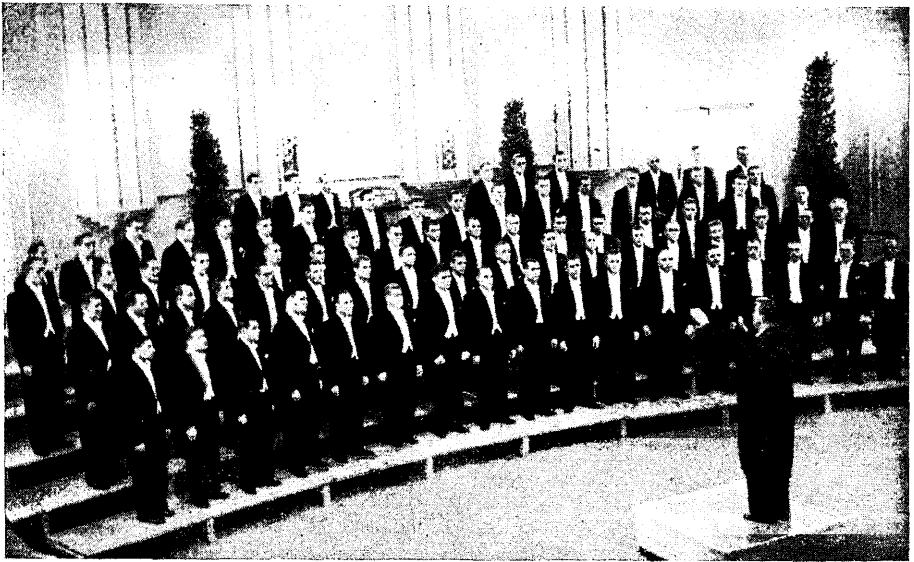
Muusikamuuseumi alguseks tuleb lugeda surnud helilooja Peeter Süda (1883—1920) mälestusmaterjale, mida koguma hakati kohe pärast tema surma 1920. aastal.

Muusikamuuseumi ühingu asutati põhikirja ümberregistreerimise teel Peeter Süda Mälestuse Jäädvustamise Ühingu 1931. aastal.

Eeltööd Muusikamuuseumi asutamiseks algasid 1932. aastal ja nende kordaminekut kroonis muuseumi avamine 1. märtsil 1934. a.

Ruumid saadi tasuta E. V. Tl. Konservatooriumilt, milliseid veelgi samal alusel kasutatakse. Konservatooriumi hoone juurehitamisel loodab muuseum samas suurematele võimalustele ruumide alal.

Ainelisi võimalusi hankis muuseum enne avamist ringreisude ja ettekanne-tega üle-eestilises ulatuses, alates 1932. aastast. Eeskava täitsid rahvalaulikud ja pillimehed ettekannetega omalt alalt — rahvamuusika, -tantsud, -kombed ja -mängud. Selliseid ettekandeid korraldati 1932—1936. a. kokku 297 saalis ja anti 97.945 kuulajale 570 ettekannet, kus õppeasutistele olid kor-

„Eesti Laulumeeste“ koor oma viimasel kontserdil, juhatab E. Aav Foto Uustalu

raldatud keskpäeval eriettekaned odavate pääsmetega ja abisaajatele võimaldati tasuta pääsuga nende jälgimine. Toetusi selleks muuseum kusagilt ei saanud, kuid lõbustusmaksu tuli tasuda kogusummas 1500 krooni. Sisult õnnestusid ettekanded ülimal määral, kuna aineliselt aga nii mõnigi kord tuli puudujääkidega leppida. Vanim esineja laval oli 82 a. ja vanim kuulaja saalis 102 aastat vana.

Muuseumi väljapanekud sisaldavad 400-numbrilise kogu — pille, kujusid, maale, joonistusi, pildistusi, trükitooteid, käsikirju, mälestusesemeid jne. Pääle selle on kogusid ladus ja arhiivis. Üksi mälestuskogude arhiivis leidub kokku materjale 160 isiku kohta 240 mapis. Muuseumi väljapanekud jagunevad sisult viide ossa, nimelt — rahvapillid ehk külapillid, rahvusvahelised ehk linnapillid, rahvalaulikute ja pillimeeste mälestuskogud, eesti helikunstnike ja muusikategelaste mälestuskogud, laulupidude ja kooride mälestuskogud.

Rahvamuusikat on jäädvustatud heliplaatidel ja filmis. Plaatidel leidub 56-lt rahvalaulikult ja pillimehelt kokku 629 üksikpala väljamängu kestusega 11 tundi ja 14 minutit.

Ainelisi toetusi saab muuseum — Kultuurkapitalist, Tallinna linnalt, ning annetustest äri- ja rahaasutustelt, pääle selle

liikmemaksudest ja ringreisudest, kui neid korraldatakse ja kui need õnnestuvad.

Muuseumi ühingu liikmeskonnas moodustavad tunnustatud eesti helikunstnikud ja muuseumi mõtte pooldajad, kellede arv ulatub üle 50, nende hulgas on rohke arv eluaegseid liikmeid.

Ühingu juhatusse kuuluvad — J. Helila — esimees, prof. A. Vedro — abiesimees, prof. J. Vaks — laekur, A. Pulst — kirjatoimetaja ja V. Toomingas — ametita.

Muuseumi juhatajaks ja ühtlasi ka asjaajajaks on A. Pulst.

Muuseumi külastajate arv möödunud viie aasta kestel ulatub 3700-le, kellede hulgas rohkesti õppereislasi nii sise- kui välismaalt, samuti ka välismaalasi — Soomest, Rootsist, Lätist, Inglismaalt, Ameerikast jne.

Muusikamuuseumil seisab ees suur töö, sest kogumisalad on paisunud laialdasteks ja ainelised võimalused pole olnud küllaldased. Ainult kogusid, mille hinda pole muuseum suutnud summade puudusel senini ära tasuda, leidub muuseumis 1400 krooni väärtuses. Kiireimad ülesanded on: suuliste mälestiste üleskirjutamine ja koondamine kõikidelt vanimatelt tegelastelt ja kogu meie muusikakultuuri alalt. Siin ei tohi päevagi viivitada, sest mis paberile panemata — on häviv. Kiires korras lõpuleviimist ootab ka rahvamuusika jäädvustamine heliplaatidel.

Üldiselt on muuseum tõusuteel ja sammub kindlalt oma rada.

Lõpuks tuletame veel kord meele sõnu, mida ütles muuseumi avades Haridusministeeriumi Kunsti ja Teaduse osakonna direktor G. Ney: „Muusikamuuseum asutatakse meie muusikaülikooli juure, seega koondub siia kogu meie muusikakultuur, mis on väga tähtis. Sellepärast tunnustab ka Hari-

dusministeerium uut algatust ja annab talle avamise puhul üle kõik oma muusikalised väärtused. — A. Thomson'i, K. A. Hermani ja R. Tobiase helitööde algupärandid!“

Muuseumi avajal oli õnnelik käsi, sest muusikaliste väärtuste koondamine jätkub täiel rindel ja Haridusministeeriumi tunnustuse püsiv mõju on annud häid tulemusi.

Aug. Puist.

Ooper ja kontserdid

Tallinn

Hooaja kuuendat sümfooniakontserti juhatas külalisena I. Dobroven. Tema ülesastumisega jällegi võib siduda kaunis häid muljeid. Nii ta ilmutas oma tahtmisi ning viis ka orkestri kaasa ühiseks väljendumiseks. Ta avaldas end küll pisut žestirikkalt, kuid seejuures viljakalt. Mõningatel momentidel tema löögi ettevalmistus tekitas orkestris kahtlust. Kavas Händel'i concerto grosse viidi läbi stiililiste peensustega; R. Strauss'i sümfoonilises poemis „Don Juan“ avaldati vaheldusrikkust suurtes joontes; Caikovski kuues sümfoonia anti küll iseärasustega, kuid siiski huvitavalt. Avandumbris olid solistidena edukalt tegevad R. Palm — viiul, H. Laan — viiul, A. Karjus — čello.

Elavusrikkaks õhtuks kujunes Miina Härma 75 a. sünnipäeva pühitseemise kontsert. Kokkuvõtliku juubelikõnega esines J. Aavik. Muusikalist osa täitsid EMO segakoor, TMS-i meeskoor, Tallinna ühendatud naiskoorid (Naisliit, Naisklubi, Naiskodukaitse, Naislaulu Selts), solistidena koos kooriga L. Aadre ja M. Lang laulus ning iseseisva teosega E. Turgan — viiul — ja O. Roots — klaver. Suure osa ettekannetest juhatas juubilar M. Härma. Tema kõrval toimusid veel V. Nerep ja J. Tamverk, kumbki oma kooriga. Lauljad olid väljas suure innuga, mistõttu tulemusedki kujunesid viljakaks. Kooride osa koosnes juubilaril lauludest, millede hulgas leidis terve rida uusi palasid, omades elevat ja ütlevat joont. Beethoven'i A-duur viiulisoonaat esitati laitmatult.

Omapärane juubelikontsert oli korraldatud prof. J. Paulseni 60 a. sünnipäeva tähistamiseks. Ettekannetest võttis osa

juubilaril endiseid ja nüüdseid kasvandikke solistidena, soolorühmadena ning keelpilli-orkestrina maestro juhatusel. Omalaadusega pakkusid huvi soolorühmad unisoonis — üks koosnev õpilastest, teine aga juba nimega kunstnikest. Soolopaladega esinejatest olid väljapaistvamad C. Prii, H. Aumere ja V. Alumäe. Sissejuhatava sõna ütles konservatooriumi direktor J. Aavik.

„Estonia“ ooperi endist tegelast Sergei Mamontovi mälestati kontserdiga, mille korraldajaks olj Vene Teatri ja Muusikalise Osa võtsid Tallinna Vene Lauluseksi segakoor P. Nigula juhatusel, arvukas hulk laulusoliste ning nendest moodustatud ansambel. Lavaveteraanidena astusid üles lauljad V. Kask ja D. Smirnov, kuna noorem generatsiooni esindas I. Uudelepp. Muusikalisel kandvama rühma moodustasid O. Tiedeberg, V. Veikat ja J. Reintam, andes kunsti nii vokaalses kui sisulises mõttes. Koor pakkus rahuldust.

Koorikontsertidest tuli täitmisele „Eesti Laulumeeste“ oma — helilooja E. Aava juhatusel. See üksus on nüüd juba teinud läbi esialgsed kujunemisaastad ja jõudnud välja sisulise külje viimistlusteni. Eeskava anti pooleks eesti ning soome ja ungari autorite helitöödest. Esimeses rühmas tuli ettekandele ka uudset repertuaari — E. Aavalt. Käesolev programm oma ettekandelt oli kooril üks paremini viimistletuist ja õnnestus üldiselt hästi. M. Taras solistina näitas, et ta on viimasel ajal teinud edusamme kõlavuse mõttes. Z. Aumere-Uhke esines keskpäraselt. Hoolikat saadet pakkus E. Avesson.

Sonaatide õhtu andsid E. Akadeemilise

Helikunstnike Seltsi korraldusel konservatooriumi saalis viiulikunstnik H. L a a n ja pianist O. R o o t s. Eeskavas pakuti teoseid J. Brahms'i, G. Fauré ja E. Tubina loomingust. Peatudes viimase kui omakunnilise toote juures, olgu tähendatud, et see ilmutab hää oskusega arendamist ning annab toitu ka tunnetele. Kujunemine on vilgas, pingutades kuulajat mõninga määrani. Ettevalmistus kontserdiks oli tehtud hoolikalt, kusjuures suudeti täita nii tehnikalisi kui ka sisulisi nõudeid.

Eelmainitud organisatsiooni poolt ja samas saalis toimus kammermuusika õhtu, kus olid tegevad V. Alumäe — viiul, A. Karjus — cello, E. Aveson — klaver. Esitati Beethoven'i cellosonaat, T. Kuula viiulisonaati ja Čaikovski a-moll trio. A. Karjus solistina viis oma ülesande läbi vastutavalt nii tehnika kui tõlgituse rakendamisel. V. Alumäe mängis seekord erilisel hää innustusega. E. Aveson mõlemaga koos sooritas oma osa vastastikuse tasakaalu ja kindluse juures. Ühine trio ettekanne oli viljakas igas mõttes.

Esimese iseseisva õhtuga „Estonia“ kontsertsaalis astus üles noorem lauljanna (kontraalt) J. Siimon. Eriti on tõmmanud tähelepanu tema kande ja sügava ulatavusega häälematerjal. Aga ta laulis ka kõlalise puhtusega ning muusikalise maitsega. Ta pole küll veel jõudnud enesega täielisema rahuloluni, kuid ometi pakub ettekanne huvitavust ja tingib hindava suhtumise. Vokaalne edu ning meeleolude läbilöövus kujunesid paremaks ka va teisel poolel. Ettekannde tuli kodu- ja välismaa autorite helitöid. Hääd saadet pakkus solistile P. I n d r a.

Ed. Visnapuu.

Läti

Riia muusikasesoon on täies hoos. Ta eelistatult erineb endiseist seetõttu, et pakutakse vähem kvantitatiivselt kui kvalitatiivselt. Puuduvad kõigepäält nood paljud keskpärase välismaa kunstnikud, keda enne suure reklaami abil lansseeriti ja kiideti üles, enamasti aga seda ei sisaldanud, mida lubasid agendid. Muidugi on seevastu tõelised rahvusvahelise muusikamaailma esmajärgulised jõud ka nüüd jälle teretunud meie juures ning leiavad eest tänuliku ja vaimustatud publiku.

Ent veel huvitavam kui välismaa külalised, keda enamikus kuuldakse ka Tallinnas, on meie oma Riia muusikaline produktsioon ja reproduktsioon.

Siin tahame tõsta esile kõigepäält andelise W. Darzinš'i uusimat teost, tema teist klaverikontserti Fis-duur. Rahvusoperi ja ringhäälingu ühendatud orkester T. Reiterš'i juhatusel pühendas end sellesse ülesandesse, kuna komponist ise mängis klaveripartiid. Kui Darzinš'i esimene klaverikontsert oli enam liüriliselt häälestatud, siis teine teos toob dramaatilisi pingeid, eriti tiibosades. Ka erineb ta tugevate rütmiliste aktsentide poolest.

Palju selles on veel tormikat, silumatut, käärivat, ei puudu aga ka laiad meloodilised tõusud, mis töötavad noore talendi edasist arenemist ja selginemist. Eriti hiilgavalt on kirjutatud orkestripartii, kuna klaveri kõne pole alati nii arusaadav kui teistel instrumentidel. Kõik kõiges tõsine, õnnestunud heliteos, mis õigustab suurteks lootusteks selle läti komponisti tuleviku suhtes.

Seevastu läti uus algupärane ooper J a n s o n s'i „Tobago“ valmistas pettumuse. Huvitavale libretole, mis Al. Grins'i romaani järele kirjeldab Kura hertsogi Jakobi aega ning tema koloniseerimist kaugel „Tobago“ saarel, on Jansons kirjutanud konventsionaalse, mitte sügavusteni küündiva muusika, minnes vaid välistele efektidele. Tõeliselt kahju hääst materjalist! Lavasäädeldis, millise sellele teosele laskis osaks saada „Rahvusoper“ oma andelise dekoraaatori R o ž l a p a läbi, oli eriliselt hää, lavapildid nõiduvalt ilusad. Aga nagu üteldud — tant de bruit pour une omelette! (Palju kõra ei milllestki.)

Väga tänulik on Riia muusikapublik Verdi „Requiem“ ettekande eest, mida kuulsime Rahvusoperis L. Blech'i juhatusel. See suurteos tõmbas Riiga kõik tõsise muusika sõbrad. Kõik neli õhtut olid täieliselt välja müüdnud. Mõne aja pärast Riia ootab jälle seda tublit dirigenti ja tohib siis ka loota edaspidistele „Requiem“ kordamistele. Siis Blech õpetab uuesti kätte ka „Tannhäuseri“.

Suurima dramaatilise jõu saavutiseks osutus Hector Berlioz'i „Fausti hukkamise“ uuesti toomine, mida T. Reiters esitas ennekuulmatu kontsentratsiooniga ja hooga — samuti esmajärguline muusikaline sündmus. Et aga meie tublike dirigendile alistuvad ka teised subtiilsemad muusikaliteratuuri juure kuuluvad teosed, seda näitas ta Scarlatti (Tomasini instrumenteeritud) kolme sonaadi ettekandel, Vana-Itaalia muusikakabineti palad, milliseid Reiters juhatas väga peenevaistuliselt.

B. Lamey.

Mina Härma oma juubelil ühendatud naiskoore juhatamas

Foto Uustalu

Mitmesugust

1. diviisi orkestri juubel.

28. jaanuaril korraldas 1. diiviisi orkester oma kahekümnenda aastapäeva tähistamiseks Rakvere gümnaasiumi aulas piduliku aastapäeva-kontserdi, mis tõmbas kokku rohkearvuliselt kuulajaid. Kontserdile oli kogunenud rohkesti ka endiseid mängijaid, eesotsas kauaaegse 1. diviisi orkestrijuhhi Ed. Knuudega.

Tervituskõne Rakvere rahvamaja segakoori nimel pidas segakoori juht E. Raatma, andes ühtlasi üle orkestrijuhile ltn. Lindjärvele lilli.

Kontserdi lõppedes siirdus orkester koos veteraanide ja teiste küllalistega ohvitseridekogu kasiinosse, kus oli korraldatud omavalheline koosviibimine. Koosolekul leidis aset ka tervituste ütlemine.

E. Knuude oma sõnavõtus märkis orkestri taseme suurt tõusu, avaldades tänu praegusele orkestrijuhile ltn. Lindjärvele. Rakvere Laulumeeste Seltsi poolt tervitas H. Kolk ning Kaitseliidu Rakvere 1. malevkonna or-

kestri poolt Vald mets. Meeleolukaid sõnavõtte oli ka rohkesti endistelt mängijalt, kes meenutasid minevikupäevade tööd ja tegevust.

Uusi auhinnatud laule.

Tallinna Meestelaulu Seltsi poolt kokkukutsutud zürii Aleksander Veileri nimeliste auhindade määramiseks pidas oma koosoleku 8. skp.

Koosolekust võtsid osa: prof. Artur Kapp, konservatooriumi õppejõud Olav Roots, helilooja ja TMS-i koorijuht Johan Tamverk, koorijuht Martin Laurimaa ja TMS-i esimees Johannes Reintalu.

TMS-i üleskutsel oli autorite poolt auhindamiseks esitatud 17. laulu.

Laulude läbivaatamise 1. voorus kõrvaldati kohe 10 laulu kui vähesobivad.

Teisekordsele läbivaatusele võeti 7 laulu, millistest lähemal kaalumisel veel kõrval-

dati 3 laulu ja lõplikule otsustamisele jäeti 4 aulu. Hääletamisel tunnustati:

I auhinna vääriliseks „Kukeristi pere-mees“, autor „Mineviku vari“.

II auhinna vääriliseks „Tõest' ilus on Eesti“, autor „Eesti“.

Kiituväärseks tunnustati: „Kodukohast lahudes“, autor „Kurbus“.

Kinniste ümbrike avamisel ilmnis, et kõigi kolme laulu autor on helilooja Mart Saar, kellele seega tulevad väljamaksmisele trükitööstur Aleksander Veileri poolt väljapandud auhinnad Kr. 150. suuruses.

Akadeemilise Meeskoori pääkoosolek.

14. veebruaril pidas Akadeemiline Meeskoor Üliõpilasmajas oma aasta-pääkoosoleku, mille tähtsamaks päevakorrapunktiks oli uue juhatus valimine.

Uueks esimeheks valis koosolek ksv! H. Leesmenti, abiesimeheks L. Alevi, sekretäriks Ainomäe, laekuriks Arikese, arhivaariks J. Saava ja vanameheks Fuksi. Juhatus asemeikeks valiti Eerme, Kulasalu, Aavik, Kongo, Kõomägi ja Mandel, revisjonikomisjoni vill! Kipper, Sõrra ja ksv! Gnadenteich.

Erakorraline pääkoosolek otsustati pidada pääle kontsertmatka Soome, mil tuleb vastuvõtmisele tegevuskava, aastaaruanded jm. Koosolek piirdus päämiselt Soome kontsertmatkaga ühenduses olevate küsimustega.

Lauljate Liidu Tartumaa osakonna esinduskogu koosolek.

Lauljate Liidu Tartumaa osakonna esinduskogu pidas jaanuarikuu viimastel päevadel oma järjekordset koosolekut, millisel tuli ka kinnitamisele üksikasjaline Tartumaa 4. laulupeo kava. Koosolekul andis üksikasjalist informatsiooni möödunud aasta tegevusest ja tuleviku kavatsusist juhatus liige Ed. Öunapuu. Nagu selgus, oli tähtsaimaks ürituseks R. Ritsingu toimetatud „Koori ja orkestrijuhi käsiraamatu“ kirjastamine, mida trükiti 1000 eks. Senini on ettetellimistel ja üksikmüügil levitatud raamatut juba üle 400 eks.

Tartumaa 1940. a. laulupeo kava oli otsustanud juhatus võtta pääle sega- ja meeskoorilaulude ka naiskoorilaulu, kui leidub vajaline arv naiskoore. Nagu teatavaks tehti, on muusikatoimkond Tartumaa 4. laulupeo kava koostanud järgmiselt:

Segakooridele — 1) „Oh võtkem Jumalat“, koraal sega-, mees- ja puhkpillikoorigele J. Kappeli säades, 2) „Tänu ja kiitust“ sega-, mees- ja puhkpillikoorigele, A. Läte, 3) „Enne ja nüüd“, M. Härma, 4) „Kodumaa“ või „Riiasõit“, J. Simm, 5) „Lõppeks“,

M. Saar, 6) „Laul sellest kaduvast“, R. Ritsing, 7) „Mure“, E. Võrk, 8) „Palvetund looduses“, M. Lüdigi, 9) „Ei mina ütle“, A. Kiiss, 10) „Laulik“, Ed. Oja, 11) „Noor kevade“, G. Ernesaks, 12) „Pisarad“, J. Aavik, 13) „Küll hiilgavad tähed“, K. Törnpu, 14) „Ääretasa täis mu süda“, A. Kapp, 15) „Munamäel“, K. A. Hermann.

Meeskooridele: 1) „Tulekandjate laul“, T. Vettik, 2) „Ei mul ole isamaja“, K. Törnpu, 3) „Igatsus“, Ed. Tubin, 4) „Käokene kuldalindu“, A. Karindi, 5) „Noorusaeg“, E. Aav, 6) „Oh esä korgõh ülevah“, R. Ritsing. Pääle eeltähendatute on ette nähtud veel A. Lätte kantaat „Rändaja ja tähed“ sega-, meeskooridele ning orkestrile ja solistidele. Elavate läbirääkimiste järele kinnitas esinduskogu üksmeelselt juhatus ja muusikatoimkonna ettepanekud.

Osakonna juhatus katseb eelseisval suvel korraldada Alatskivi lossi õuel laulupäeva 11. üld- ja Tartumaa 2. laulupeo meeleolukamaist laulest.

Juhatus kavatsused kinnitas esinduskogu ühel häälel. 1938. a. rahaline aruanne näitas tulusid kr. 1.608,10, kulusid kr. 1579,43. 1939. a. eelarve näitab tulusid kr. 1.796.—, kulusid kr. 1.727,60. Aruanne ja eelarve kinnitati ühel häälel.

Juhatus liikmete kandidaatideks säeti üles endised juhatusliikmed: A. Kiiss, Ed. Öunapuu, R. Ritsing, J. Roonurm ja A. Laan. Kuna A. Kiiss kategooriliselt keeldus, säeti uteks kandidaatideks J. Aarike, E. Lani ja V. Kliimand.

Juhatusse valiti: Ed. Öunapuu, R. Ritsing, J. Roonurm, A. Laan ja V. Kliimand, asemeikeks E. Lani ja J. Aarike. Revisjonikomisjoni liikmeiks valiti: K. Veidenbaum, Liidia Voist ja E. Põldaru, asemeikeks A. Pruks ja L. Haugas.

Esindajaiks Lauljate Liidu volikokku valiti: Ed. Öunapuu, R. Ritsing, J. Roonurm, A. Laan, V. Kliimand, E. Lani, L. Voist, J. Aarike, L. Laansalu ja L. Haugas.

Juhatus oma esimesel koosolekul, mis toimus 5. veebruaril, jagas ametid järgmiselt: esimees R. Ritsing, abiesimees J. Roonurm, sekretär E. Laan, laekur Ed. Öunapuu ja arhivaar V. Kliimand.

TMS'i kooril uus juht.

15. veebruarist alates asus Tallinna Meestelaulu Selti koori juhatama helikunstnik Alfred Karindi. Senine koorijuht Joh. Tamverk lahkus kohalt omal soovil. Lahkumisteadaandes mingeid motiive märgitud ei ole.

Uus koorijuht Alfred Karindi on lõpetanud Tartu seminari ja E. V. Tall. Konservatooriumi. Oli varem Tartu Meestelaulu Selti koorijuhiks ja Tartu Ülikooli muusikaõpe-

tajaks. Käesolevani juhatas Tallinna Linna-teenijate meeskoori, olles ühtlasi ka Tallinna Kaarli kiriku organistiks.

Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni esinduskogu koosolek

peeti Tallinnas Konservatooriumi saalis 12. veebruaril. Koosolekust osavõtt oli hõredavõitu, — kokku oli tulnud vaid 16 hääleõiguslikku esindajat. Koosolekut juhatas härra A. Truuvère. Päevakoirras ettenähtud tegevuse ülevaade ja tegevuskava kuulati ära asjaajaja ettekandes ning sel puhul võeti rohkesti sõna, eriti rõhutades noorte mängijate ja orkestrijuhitide ettevalmistuse küsimust.

Sektsiooni juhatusse valiti: prof. J. Vaks, H. Luhari, F. Tammar, A. Truuvère ja N. Goldschmidt.

Juhatus jaotas hiljem ametid omavahel järgmiselt: esimees prof. J. Vaks, abiesimees F. Tammar ja sekretär H. Luhari.

Uus juhatus on asunud ettevalmistusi tegema orkestrijuhitide kursuste ja katsete korraldamiseks, millistest lähemalt on toodud käesolevas muusikalehe numbris teisel.

Tartu Meeslaulu Seltsi külaskäik Võru.

11. veebruaril s. a. andis Tartu Meeslaulu Selts Võru „Kandles“ 86. kontserdi, mille kavas olid eesti ja soome heliloojate tööd.

Kontserdi kohapäälseks korraldajaks oli Võru Meeslaulu Selts. Võrulased olid tartlaste auks korraldanud koosviibimise, kus loodi vastastikuseid tutvusi ning sõlmiti sõprussideid. Koosviibimise huvitamavaks osaks oli Võru Meeslaulu Seltsi kitsasfilmi näitamine, milles nad olid jäädvustanud mitte ainult oma koori tegevust ja üritusi, vaid isegi nende tegelaste ekskursiooni Soome.

Selle kontsertreisu puhul Tartu Meeslaulu Selts valis oma sõprusliikmeteks Võru linnapää I. Sui't'i tema sooja ja häätahtliku suhtumise tõttu, Võru Meeslaulu Seltsi esimehe V. Kuuse, koorijuhi P. Elken'i ja koorivanema K. Rätsepa.

Seltsi edasises tegevuses on ette nähtud vaigse laupäeva õhtul kontsert-jumalateenis-

tus Tartu Pauluse kirikus ja maikuus kontsertreis Tallinna ning säält edasi Soome, kus on esinemised Helsingis ja Viiburis.

B. M.

Võru Sümfooniamuusika Seltsi aastapäeva-kontsert.

Võru Sümfooniamuusika Seltsi 5. aastapäeva kontsert laupäeval, 28. jaanuaril „Kandle“ saalis kujunes rahva osavõltult haruldaset elavaks.

Sümfooniamuusika Seltsi orkester esitas kontsertpalad kapelmeister Ed. Tamme juhatusel edukalt. Solist, „Vanemuise“ prima-donna Elsa Maasik, sai samuti suurte ovatsioonide osaliseks, ning pidi andma lisapalu.

Sümfooniamuusika Seltsi oma 5. tegevusaasta tähistamise puhul otsustas valida seltsile kolm auliiget: „Estania“ dirigendi Raimund Kulli, linnapää Frits Sui't'i ja helikunstniku pr. A. Triigi, kes näidanud erilisi teeneid seltsi hääks. Auliikmetest oli kontserdil linnapää F. Sui't, kellele Võru Sümfooniamuusika Seltsi esimees E. Rumm ulatas vastava diplomi ja rinnamärgi.

Sümfooniamuusika Seltsi orkester koosneb täieliselt asjahuvilistest, palgalisi jõude ei ole, mida märgiti peopäeval soojade sõnadena.

Telegraafiteel tervitas Sümfooniamuusika Seltsi orkestri esimene juhataja kol. J. Remmel. Võru Sümfooniamuusika Seltsi orkest-ril on traditsiooniks kujunenud anda igal aastal ainult üks kontsert, mille tõttu saadakse seda ette valmistada ka põhjalikult ning esineda viimistletult. Mõeldunud viie aasta jooksul on orkester omavahel ja samuti juhi Ed. Tammega juba kokku kasvanud. Muret aga valmistab asjaolu, et viimane varsti tervislikel põhjustel taktikepi kavatseb maha panna.

Kindral J. Laidoner Tall. Meeslaulu Seltsi auliikmeks.

8. veebr. toimunud Tallinna Meeslaulu Seltsi erakorralisel üldkoosolekul valiti seltsi auliikmeks sõjavägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner, tema 55 a. sünnipäeva puhul.

Tegev ja vastutav toimetaja

EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium:

E. AAV, prof. J. AAVIK, A. OINAS,
prof. J. VAKS, T. VETTIK.

Väljaandja *Eesti Lauljate Liit*, Tallinn. Lai 11, telefon 431-82.

AKÜ-It uusi laule lastekooridele.

E. Opetajate Liidu Lastekoorilaulude võistlusel auhinnatud palad ja sisurikas valimik muid lastekooridele sobivaid laule:

- 1-3. M. Saar — „Tõest' ilus on Eesti“ ● G. Ernesaks — „Harjulaste laul“ ● R. Päts — „Ühte laulu tahaks laulda“.
- 4-5. G. Ernesaks — „Sõjamees“ ● R. Päts — „Lõbusõit“
- 6-7. G. Ernesaks — „Rivilaul“ ● R. Päts — „Marupolka“
- 8-11 M. Saar — „Me armastame“ ● J. Jürme — „Noorte laul“ ● T. Vettik — „Uisutajate laul“ ● G. Ernesaks — „Oleks mul oma hobune“
- 12-14. G. Ernesaks — „Heinaliste laul“ ● T. Vettik — „Kena ke-

vade“ ● M. Saar — „Küll ma laulaks“

- 15-17. G. Ernesaks — „Väiku sõsar vellega“ ● V. Leemets — „Ats ei jaksa saapaid kanda“ ● M. Saar — „Laul kodumaale“
- 18-21. M. Saar — „Mardilaul“ ● G. Ernesaks — „Vastlalaul“ ● T. Vettik — „Sügise mõteted“ ● G. Ernesaks — „Lõökese laul“
- 22-24. G. Ernesaks — „Pisuhänd“ ● R. Päts — „Kevadel“ ● M. Saar — „Mõistatused“

AUTORIKAITSE ÜHING,

Tallinn, Pärnu mnt. 28—9. Postk. 160. Posti jooksev arve nr. 152.

Uudis!

J. TAMVERK

«Õtsekui janunev hirm»,

vaimulik soololaul klaveri saatel

Hind 80 senti

Saadaval Lauljate Liidus.

Uudis!

O. EOMOIS

«Sõitjad»,

segakoorile klaveri saatel

Hind Kr. 1,50

Saadaval Lauljate Liidus.

ÜHISELU TRÜKIKODA

Tallinnas, Pikk 42 / Kõnetraat 442-04

Valmistab maitsekalt ja parajate hindadega igasuguseid trükitöid kõige lihtsamast kõige keerukamani.

Telefonilised tellimised täidetakse täpselt. Laos alati valmis vallavalitsuste ja vallakohtute kantsleiraamatud, plangid, võlakirjad, ikalduskahjude hindamise aktid jne.

Töö korralikkusele ja täpsusele panakse erilist rõhku.

Rotatsioonitrükk . Nooditrükk . Raamatuköitmine

A-S. „EESTI-AGA“

Juhatus: Vene tänav 11-a, kõnetraat 441-33

Tehased: Põhja tän. 5, Miini sadamas, kõnetr. 439-96

ERIALA: Hapniku ja atsetüleengaasi valmistamine ja kõikide nende gaasidega seotud seadete ja aparaatide müük, näit. keevitamise aparaadid ja materjalid, tuleornide, vedurite jne. valgustuse seaded. Rootsi karbiit, mark „Ljunga Stjärk“ igasugustes tükkides alati laos saadaval.

METALLIDE KEEVITAMISE KOOL.

PAUL INDRA

(end. Pressnikoff)

Kontsert, saade, tün-
nid, klaver ja orel.
Tallinnas ja väljaspool.
Tallinn, Rulkoviuse 26-10
Telefon 426-20.

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna
Konservatooriumi klaverimeister
ja -häälestaja.

Tallinn, Gonsiori 43—2, telef. 320-51.

1. KROONI KUUS

suudate kindlasti sisse maksta pankka oma lapse arvele.
Selle väikese sissemaksuga kogute lapse täisealiseks saamiseni

350. KROONI

suuruse kapitali. On aga Teil võimalik rohkem säästa, siis kasvab ka kapital vastavalt suuremaks. Sellega kindlustate ja valmistate rõõmu enesele ja temale.

Seepärast:

JUBA TÄNA

astuge lähemasse ühispanka või Ü. K. Eesti Rahvapanka ja avage oma lapse nimele hoiuarve ja makske sinna järjekindlalt iga kuu kindel summa.

Hoiuarveid avavad kõik ühis pangad, hoiu- ja laenukassad ja ka

Ü. K. EESTI RAHVAPANK

Tallinnas, S. Karja 19.

EESTI KIVIÕLI A.-Ü.

Suurim õlitööstus Eestis.

Tehased: Kiviõlis, telef.: Sonda 15

Müügibüroo: Tallinn, Pärnu mnt. 10

tel.: 478-66

*Kes suitsetab paremat,
see suitsetab hästi!*

ETK tubakatooted võivad
kõrge kvaliteediga!

Tallinna Linnapank.

A-s. Tartu Pank

ASUTATUD 1868. A.

Peapank: Tallinnas Osakond: Tartus

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Pangäühendus Londonis:

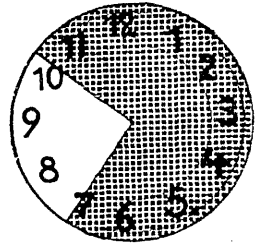
THE BRITISH OVERSEAS BANK, LIMITED.

PUTTOX

hävitab kärbsed, lutikad,
prussakad ja kõik teised
tüütavad putukad.

A.-S.-i Esimene Eesti Põlevkivitööstus
endine RIIGI PÖLEVKIVITÖÖSTUS saadus.

Pühendage

OMA VABA AEG ENESE-
ARENDAMISELE, LUGEDES
KIRJANDUST

KIRJUTUSMATERJALE,
KOOLITARBEID,
JONISTUS- JA
MAALIMISTARBEID,
PABERIKAUPU,
KANTSELEITARBEID
JNE. JNE.

SOOVITAVAD SUURES VALIKUS

„PÄEVALEHE“

RAAMATUKAUPLUSED
TALLINN, S. KARJA 23, PIKK 2

„LASTE RÕÕM“ ON LASTELE KASVATUSLIKUKS ALUSEKS
ILMUB KORD KUUS